

**T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANABİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ALİBEYKÖY DERESİNDE GÖRÜLEN
SEL BASKINLARININ COĞRAFİ
AÇIDAN İNCELENMESİ**

**HAZIRLAYAN
YASEMEN ÖZDEMİR
2501550501**

**TEZ DANIŞMANI
DOÇ. DR. BARBAROS GÖNENÇGİL**

İstanbul, 2007

ÖZ

Değişen iklim ve çevre koşullarına uyum sağlamaya çalışan insanoğlunun bu konulara karşı hassasiyeti değişmekte ve daha duyarlı bir hale gelmektedir.

Alibeyköy Deresi'nde son 35 yıldan bu yana, sıklıkları ve şiddetleri artan sel baskınları meydana gelmekte ve bunlar Alibeyköy'ü doğrudan etkilemektedir.

Hidrografik kökenli doğal afetlerin meydana gelmesinde rol oynayan coğrafi faktörler olarak, fiziki coğrafya kapsamında; sahanın jeolojik, jeomorfolojik, klimatolojik, hidrografik, bitki örtüsü ve toprak özellikleri, ayrıca beşeri coğrafya kapsamında ise; havzanın nüfus ve yerleşme, ekonomik faaliyetleri ve arazi kullanım özellikleri incelenmiştir.

Bu çalışmada, Alibeyköy'de meydana gelen can ve mal kaybına yol açan meteorolojik karakterli doğal afet (sel baskını) incelenerek, bu afetin olumsuz etkilerine en fazla maruz kalan yerlerimiz belirlenmeye çalışılmış ve alınabilecek önlem konusunda önerilerde bulunulmuştur.

İstanbul şehrinin en güzide yerlerinden geçen Alibeyköy ve Küçükköy Deresi'nin ıslah çalışmalarının bir an önce tamamlanması kaçınılmazdır.

Alibeyköy'de dere yatağına yapılan yanlış müdahaleler; inşaat atıkları, çöpler, menfezleri tıkamakta, çok düşük akımlarda bile taşkın meydana gelmesine ve taşkınların etkilerinin artmasına neden olmaktadır. Taşkınlar ise, iskan sahalarında ve sanayi bölgelerinde büyük zararlar meydana getirmektedir. Arazi potansiyeline uygun olmayan arazi kullanım türleri (çarpık yapılaşma, gecekondulaşma) tercih edilmesi; sel ve taşkınların insan kaynaklı en önemli sebebi olma özelliği göstermektedir.

ABSTRACT

Human beings have a great capacity to adapt to varying climatic conditions and environments but remain vulnerable to adverse impacts of weather and climate.

Sheet flood have been happening in Alibeyköy River for last 35 years and frequency and intensity of these disasters show increase step by step.

In framework of physical geography, geological, geomorphological, climatological, hydrological, biogeographical and soil features which are factors playing a parting occurrence of hydrographic natural disasters of study area have been researched. Landuse, population, settlements and economic activity features of Alibeyköy River have been studied as human geography.

This study examines regional distribution of meteorological hazards that occurred in Alibeyköy it is aimed that the information provided here will help to identify areas which are more vulnerable to natural hazards and develop management strategies to reduce others impacts of meteorological hazards.

Inevitably the rehabilitation Alibeyköy and Küçükköy stream which flows through one of the beautiful parts of Istanbul must immediately.

Wrong operations, construction waste and garbage black opening channel (passage) and this causes overflowing of the stream and accordingly increasing the effect of the over flow. Over flow is ended with immense damage to residence and industrial regions causes to hydrographic natural disasters which result in miss of and potential are preferred by man is very import.

ÖNSÖZ

Ülkemizde sel afetinin oluşumunu, şiddetini etkileyen, yönlendiren en önemli etken yağıştır. Özellikle büyük şehirlerimizde bu hadiselerin daha sık gözleniyor olmasında en önemli etken, aşırı nüfus artışı ve yetersiz alt yapıdır. İstanbul'un Eyüp ilçesine bağlı güzide semtlerinden biri olan Alibeyköy'de bu afetten nasibini almaktadır.

Evliya Çelebi'nin seyahatnamesinde “Kırk kadar evi olan, 70-80 kadar Çınar Ağacı ile süslenmiş mesire yeri “ olarak tasvir ettiği Alibeyköy , son 30 yılda nüfusu hızla artmış 2000 yılında 136.172 kişiye ulaşmıştır. Alibeyköy 'de sel afetine neden olan illegal kentleşme süreci çarpık yapılaşma ve alt yapı yetersizliğini meydana getirmiştir. Yüzyıllar öncesinde mesire yerlerinde ağaçların arasından geçen dereler çarpık kentleşme sürecinde atılan çeşitli atıklar nedeniyle yer yer daralmış, tıkanıklar meydana gelmiş, bu tıkanıklar şiddetli yağmurlar esnasında yapılan tonozların patlamasına, kanal içindeki suyun dışarıya taşmasına ve sel baskınlarına neden olmuştur.

Bu çalışmada, Alibeyköy Deresinde görülen sel baskınlarının tarihsel süreci ve çalışma alanının coğrafi ve beşeri özellikleri araştırılmıştır. Sel baskınına neden olan sorunlar ve nedenleri belirlenmiştir. Bu nedenlerden en önemlisi olan Türkiye'nin son elli yılına damgasını vuran “gecekondulaşma ve altyapısız kentleşme” irdelenmiştir. Bu süreci hızlandıran “imar afları” nın ülkemizde tarihsel süreci ele alınarak Alibeyköy'de sel afetine etkileri araştırılmıştır. Alibeyköy'de İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin ve İSKİ'nin ortaklaşa gerçekleştirdiği Küçükköy ve Alibeyköy Dereleri Islah Projesi araştırılmıştır. Sel baskınına etki eden nedenler sonuç olarak çıkartılarak uzun vadede çözüm önerilerinde bulunulmuştur.

Ülkemiz genelinde son zamanlarda sıklıkla görülen meteorolojik kökenli doğal afetler gerektiği gibi kayıt altına alınmamıştır. Türkiye genelinde hidroloji ile ilgili çalışmalar genellikle Devlet Su İşleri tarafından geçmiş yıllarda yapıldığından bir çok verinin eski kaldığı anlaşılmıştır.

Bu çalışmamda bana yardımlarını ve desteklerini esirgemeyen danışman hocam Doç.Dr. Barbaros GÖNENÇGİL'e , Yrd.Doç.Dr. Ahmet ERTEK'e , ve değerli yardımlarından dolayı arkadaşım, Yaşar EROL'a teşekkür ederim.

Yasemen ÖZDEMİR
İstanbul, Mart 2007

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No.
ÖZ	ii
ABSTRACT	iii
ÖNSÖZ	iv
İÇİNDEKİLER	vi
TABLOLAR LİSTESİ	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ	ix
GRAFİKLER LİSTESİ	x
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ	xi
HARİTALAR LİSTESİ.....	xii
GİRİŞ	1
 BİRİNCİ BÖLÜM:	
TÜRKİYEDE VE ALİBEYKÖY DERESİNDE SEL BASKINLARI VE NEDENLERİ	
1.1. ÜLKEMİZDE SEL AFETLERİNİN ÇOK GÖRÜLMESİNİN NEDENLERİ	4
1.2 ALİBEYKÖY DERESİNDE GÖRÜLEN SEL BASKINLARI.....	6
 İKİNCİ BÖLÜM:	
SEL BASKININA ETKİ EDEN FİZİKİ VE BEŞERİ FAKTÖRLER...	12
2.1. FİZİKİ FAKTÖRLER.....	12

	Sayfa No.
2.1.1. Topoğrafik Yapı	12
2.1.2. Jeolojik Yapı	15
2.1.3. Jeomorfolojik Yapı	19
2.2. KLİMATOLOJİK ÖZELLİKLER	23
2.2.1. İklim	23
2.2.1.1. Sıcaklık	23
2.2.1.2. Basınç ve Rüzgarlar.....	26
2.2.1.3. Yağış	28
2.3. HİDROGRAFİK ÖZELLİKLER	31
2.4. BEŞERİ FAKTÖRLER	33
2.4.1. Alibeyköy’de Yerleşmenin Tarihi Gelişimi	33
2.4.2. Nüfus ve Yerleşim Özellikleri	35
2.4.2.1. Nüfus Yapısı	35
2.4.2.2. Nüfus Yoğunluğu – Konut Alanları	39
2.5. EKONOMİK YAPI	41
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM:	
ALİBEYKÖY’DE YAŞANAN SEL BASKININA ETKİ EDEN SORUNLAR	
VE NEDENLERİ	42
3.1. İMAR AFLARI VE KAÇAK YERLEŞMELER	44
3.2. ALİBEYKÖY’DE SEL VE TAŞKINLARIN ÖNLENMESİ İÇİN	
BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ VE İSKİ’NİN GERÇEKLEŞTİRDİĞİ	
KÜÇÜKKÖY VE ALİBEYKÖY DERESİ ISLAH PROJESİ	49
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	53

KAYNAKÇA

TABLÖLAR LİSTESİ

	Sayfa No.
Tablo-1: 1990-1999 Yılları arasında Alibeyköy Bölgesinde	
Ortalama Sıcaklık.....	25
Tablo-2: 1990-1999 Yılları arasında Alibeyköy Bölgesinde	
Ortalama Basınç.....	27
Tablo-3: 1990-1999 Yılları arasında Alibeyköy Bölgesinde	
Ortalama Yağış.....	30
Tablo-4: 1957 Yılına Ait Alibeyköy Bölgesindeki	
Köylerin Nüfusları	36
Tablo-5: 1935-2000 Yılları Arasında Alibeyköy Bölgesinin Nüfusu.....	37
Tablo-6: Alibeyköy ve Çevresinde Bulunan Mahallelerin Yıllara Göre	
Nüfusları	38
Tablo-7: 2004 Yılı İtibariyle Alibeyköy ve Çevresindeki Mahallelerde	
İşyeri Sayısı	42
Tablo-8: Havzalarda İSKİ Tarafından Yıkılan Kaçak Yapıların Yıllara Göre	
Dağılımı	48

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa No.

- Şekil-1:** İstanbul Paleozoik Masifindeki Diskordant Bünyeyi
ve Bu Bünyeye ilgili Rölief Şekillerini Gösteren
Kesit..... 17
- Şekil 2-3:** İstanbul Cebeciköy, Alibeyköy ve Kağıthane Çevresinin
Strüktel Kesitleri..... 17

GRAFİKLER LİSTESİ

	Sayfa No.
Grafik-1: Alibeyköy Bölgesinde 1990-1999 Yılları Arasında	
Ortalama Sıcaklık.....	25
Grafik-2: Alibeyköy Bölgesinde 1990-1999 Yılları Arasında	
Ortalama Basınç.....	27
Grafik-3: Alibeyköy Bölgesinde 1990-1999 yılları arasında	
Ortalama Yağış.....	30
Grafik-4: 1935-2000 Yılları Arasında Alibeyköy Bölgesinin	
Nüfusu.....	37
Grafik-5: 1980 – 1997 Yılları Arası İstanbul’un Su Toplama	
Havzalarında Nüfus Artışı	48

FOTOĞRAF LİSTESİ

	Sayfa No.
Fotoğraf-1 : 17 Ağustos 2004, Alibeyköy Caddesi Sel Baskını.....	9
Fotoğraf-2 : 17 Ağustos 2004, Alibeyköy İlköğretim Okulu Bahçesi Uzak Çekim.....	9
Fotoğraf-3 : 17 Ağustos 2004, Alibeyköy İlköğretim Okulu Bahçesi, Yakın Çekim.....	9
Fotoğraf-4 : 17 Ağustos 2004, Alibeyköy İlköğretim Okulu, Ön Caddesi.....	9
Fotoğraf-5 : 18 Ağustos 2004, Alibeyköy İlköğretim Okulu Bahçesi.....	10
Fotoğraf-6 : 17 Ağustos 2004, Alibeyköy Sel Görüntüleri.....	10
Fotoğraf-7 : 18 Ağustos 2004, Alibeyköy’de Ara Sokaklar.....	10
Fotoğraf-8 : 17 Ağustos 2004, Büyükşehir Belediyesi Kurtarma Çalışmaları.....	10
Fotoğraf-9 : 18 Ağustos 2004, Alibeyköy Merkez Kavşak.....	11
Fotoğraf-10 : 17 Ağustos 2004, Alibeyköy Küçükköy Deresi.....	11
Fotoğraf 11-12-13-14 : Küçükköy ve Alibeyköy Islah Çalışmaları.....	51
Fotoğraf 15-16 : Küçükköy ve Alibeyköy Islah Çalışmaları.....	52

HARİTALAR LİSTESİ

	Sayfa No.
Harita-1: Sel/Taşkın/Su Baskını afetlerinin uzun yıllar dağılımı (1940-2000).....	4
Harita-2: Alibeyköy Deresinin Geçtiği Mahalleler ve Yerleşim Alanları	8
Harita-3: Alibeyköy Deresinde Sel ve Taşkından Etkilenen Alanları Gösteren Topoğrafya Haritası.....	14
Harita-4: Alibeyköy Deresi ve Çevresinin Jeolojik Durumu.....	18
Harita-5: Alibeyköy Deresi ve Çevresinin Jeomorfolojik Durumu.....	22
Harita-6: Alibey Barajının Bölgedeki Yeri.....	32
Harita-7: Alibeyköy Deresinin Geçtiği Mahalleler ve Yerleşim Alanları.....	40

GİRİŞ

Alibeyköy'de yerleşimin tarihi; Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u fethinden sonraki döneme kadar dayanmaktadır. Osmanlı İmparatorluğu döneminde Alibeyköy; daha çok çiftlikler ve tarım ağırlıklı bir yerleşme şeklindeyken, Cumhuriyet'in ilk dönemlerinde Kurtuluş Savaşı sonrası mübadeleler nedeniyle dış göçlerle gelenlerin yerleştiği bir bölge niteliğine bürünmüştür.

1950 ve 1960'lı yıllarda tarımda makineleşme ve sanayileşme hamleleri sonrasında ucuz işgücünün kentlere yığılmasının sağlanması amacıyla, neredeyse teşvik edilen iç göç, Alibeyköy'de konut sorununa en kolay çözüm olan gecekondulaşmayı başlatmıştır.

Alibeyköy'ün yaşamında Alibeyköy Deresi tarih boyunca çeşitli şekillerde etkili olmuştur. 1950'lere kadar dere boyunca tarım ve hayvancılık faaliyeti yapılmakta idi. İstanbul'un gerek alansal, gerekse nüfus bakımından büyümesinde etkili olan iç göçlerin yöneldiği , buna bağlı olarak nüfus ve yerleşme alanını büyüdüğü semtlerden biri de Alibeyköy'dür.

Alibeyköy'ün şehre ulaşılabilir kolay bir mevkiide oluşu burada sanayinin ve alt yapısız kentleşmenin artmasına neden olmuştur. Bu olumsuzluklar Alibeyköy Deresinin yatağını da etkilemiştir. Masum barınma ihtiyacını giderme amacıyla ortaya çıkan gecekondu, zamanla yerini daha fazla rant elde etme güdüsü ile kaçak yapılaşmaya bırakmıştır. Kaçak yapılaşmayı engellemek hem de belediye hizmetlerini yerinden daha hızlı gerçekleştirmek için 1984 yılında Alibeyköy, Eyüp Belediyesi'ne bağlanmıştır. Fakat alt yapısız kentleşme süreci ve gecekondulaşma önlenememiştir. Nüfusun hızla artması çeşitli çevre sorunlarını da beraberinde getirmiştir. Dere yatağına atılan çeşitli atıklardan dolayı, dere yatağı yer yer daralmıştır. Bu daralma ve şiddetli yağmurlar neticesinde, dere suları taşarak sel baskınlarına dönüşmüştür.

Amaç :

Bu araştırmada, Alibeyköy Deresi'nde son yıllarda sıklıkla görülen, Alibeyköy merkez ve mahallelerinde mal ve can kaybına neden olan sel baskınlarının, nedenleri araştırılıp sonuç önerilerinde bulunulmuştur.

Metot ve Malzeme:

Alibeyköy Deresi havzasında meydana gelen sel baskınları, tamamen coğrafı açıdan incelenmiştir.

Hazırlık aşamasında literatür taraması, verilerin toplanması, bu konu ile ilgili yapılan çalışmalar incelenmiştir.

Çalışma sahasına gidilerek sel baskınının etki alanlarına ait coğrafı gözlemler (tanımlama), foto alımı v.b. alışmalar yapılmıştır. Bu konu ile ilgili yapılan alışmalar; İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İstanbul Metropol Planlama, Eyüp Belediyesi, Afet Koordinasyon Merkezi gibi kamu kurum ve kuruluşlarına gidilerek çalışma sahası ile ilgili harita, fotoğraf ve verilere ulaşılmıştır. İklim konusu işlenirken Florya Meteoroloji İstasyonu'nun verilerinden yararlanılmıştır.

Gerek büro gerekse arazi çalışmaları, literatür tarama ile elde edilen jeomorfolojik, jeolojik, hidrografik, klimatolojik arazi kullanımı ve değişimi gibi konulara ait grafik ve tablolar çıkarılmıştır.

Araştırmanın gerçekleştirilmesi sırasında, bilgisayar, printer, scanner, fotoğraf makinası, topoğrafya ve yerleşim haritaları kullanılmıştır.

Tanımlar

Bu bölümde, araştırma kapsamında içinde sık sık kullanılan bazı anahtar kavramların özel tanımlamaları yapılmıştır:

****Sel:***

Genellikle, bir kanala az veya çok bağlı olarak eğim yönünde, yüksek enerjili ve kontrolsüz akışa sahip, çökel malzemesi tür ve boyut özellikleri çeşitlilik gösteren tahrip gücü yüksek, su kütlesi hareketidir (Turoğlu; 2005).

****Taşkın:***

Su fazlasına bağlı olarak, kıyılarından başlayarak düz ve çukur alanları kaplayan ve havzadaki diğer alanları da etkileyen, geçici göllenme su basmasıdır (Turoğlu; 2005).

****Afet:***

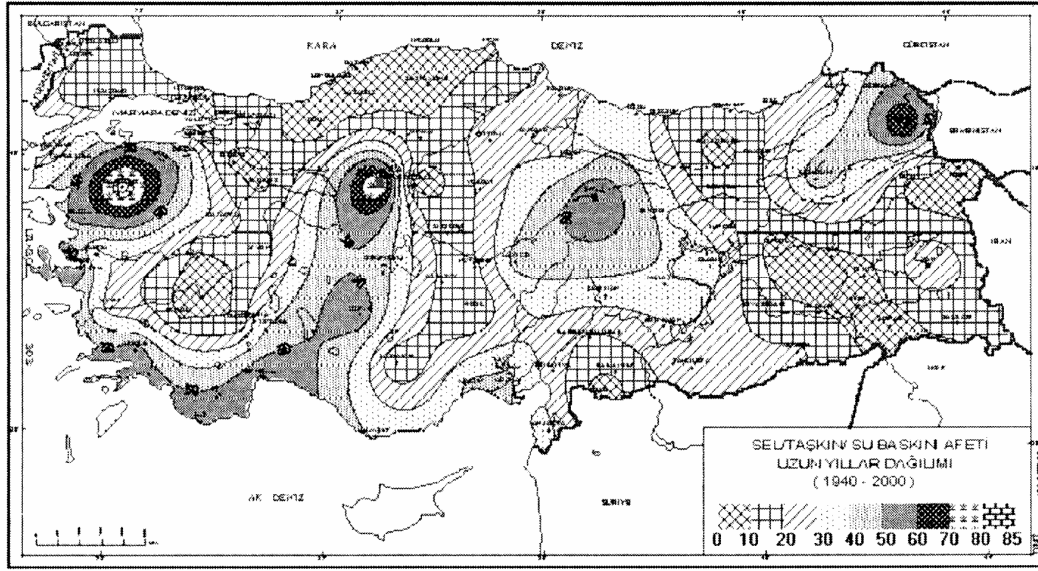
İnsanların yaralanmalarına ya da yaşamlarını yitirmelerine neden olan veya mal, tarım ve çevreye zarar veren tehlikeli durumlar ve hadiselerdir .

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE VE ALİBEYKÖY DERESİNDE SEL BASKINLARI VE NEDENLERİ

1.1. Ülkemizde Sel Afetlerinin Çok Görülmesinin Nedenleri

Ülkemizde meydana gelen meteorolojik kökenli afetler içerisinde en büyük paya sahip olan sel, taşkın ve su baskını afetleridir (Harita-1).

Harita-1: Sel/Taşkın/Su Baskını Afetinin Uzun Yıllar Dağılımı (1940 – 2000 Şahin ve Sipahioğlu,2002)

Türkiye’de sel afetinin oluşumunu ve şiddetini etkileyen, yönlendiren en önemli etken yağıştır. Türkiye’de sele neden olabilen şiddetli ve sürekli yağışlar aşağıda özetlenen yollarla oluşmaktadır (Şahin ve Sipahioğlu, 2002).

Kuzeybatı, güneybatı ve güneyden gelen alçak basınçların ve bunlara bağlı cephe sistemlerinin neden olduğu yağışlar.

Karadeniz ve Akdeniz sıradağları ile Ege Denizi kıyılarına dik olarak uzanan dağların etkisiyle oluşan orografik yağışlar.

Karasallık özelliğine sahip ve karasallık derecesi yüksek alanlarda görülen konvektif (kararsızlık) yağışlar.

Genellikle kışın görülen seller cephesel ve orografik yağışlarla, yaz aylarında görülen seller ise daha çok sağanak şeklindeki konvektif yağışlarla ilişkilidir. Yaz aylarında bitki örtüsünden yoksun olan zeminde, ani olarak yağan sağanak yağış sonucu hemen akışa geçen büyük su kütlesi sele neden olmaktadır. İlkbahar selleri ise, genellikle yükseklerdeki kar örtüsünün, ani ısınma ve yağmur şeklindeki yağışa bağlı olarak erimesi ve zaten bol su taşıyan akarsuları beslemesiyle oluşmaktadır (Ceylan; 2002).

Dağılım haritası dikkatle incelendiğinde, özellikle büyük şehirlerimizde bu hadiselerin daha sık gözleniyor olmasında en önemli etken, aşırı nüfus artışı ve yetersiz alt yapıdır. Yine haritada dikkati çeken bir diğer önemli konu ise, özellikle Ankara'nın kurak bir iklime sahip olmasına ve normalin altında yıllık yağışlar gözlenmesine rağmen, bu afeti en fazla yaşayan illerimizden biri olmasıdır. Bunun da en önemli nedeni; bilhassa ilkbahar aylarında konvektif yağışlar sonucu çok kısa sürede fazla miktarda düşen yağışların alt yapı yetersizliği ile bir araya gelerek can ve mal kayıplarına neden olan birer afete dönüşmesidir.

Gerek orografik ve gerekse konvektif faaliyetlerin yoğun olarak gözlendiği Doğu Karadeniz Bölgesi ile Orta ve Batı Akdeniz ile İç Anadolu bölgelerimiz, dolu hadisesinin en etkili olduğu, can ve mal kayıplarının en fazla yaşandığı bölgelerimizin başında gelmektedir.

Dolu yağışları, Türkiye'de tarımsal faaliyetlerin en yoğun olduğu aylarda ve genellikle de ağaçların çiçeklenip meyve verdiği dönemde görüldüğünden, tarımsal hasarın artmasına, dolayısıyla büyük ekonomik kayıplara yol açmaktadır (Ceylan, 2002).

1.2. ALİBEYKÖY DERESİNDE GÖRÜLEN SEL BASKINLARI

Bizans'ın fethini müteakip, İstanbul'da zaman zaman şiddetli yağmurlar dolayısıyla birçok sel baskını görülmüş ve 1563 yılının 20 Eylül Pazartesi günü gece ve gündüz yağan yağmurlar, şehirde büyük hasarlara neden olmuştur. Taşan Kağıthane ve Alibeyköy dereleriyle, Eyüp tamamıyla sular altında kalmıştır. Kanuni Sultan devrindeki (1520 – 1566) bu müthiş yağmur ve sel afeti esnasında yetmiş dört binaya yıldırım düşmüş, şehrin mühim bir kısmını kaplayan sular bir haftada ancak çekilmiştir.

Hummer'in tarihinde on ikinci asırdan on altıncı asra kadar geçen en büyük sel afeti dediği bu felaket gününde Kanuni, Yeşilköy civarında ava çıkmış olduğundan, şiddetli yağmurun başlamasıyla evvela, Baş Defterdar İskender Çelebi'nin o civardaki sarayına iltica etmiş, sonraları bu saray da su altında kalınca, bir odanın musandırasına çıkılmak suretiyle boğulmaktan kurtarılmıştır.

Kanuni Sultan Süleyman ölüm tehlikesini böyle atlatabildiği bu afet ile harap olan İstanbul ve etrafının ihyası için yarım milyon altın tahsisi edilmiştir.

Cumhuriyet döneminde de Alibeyköy ve çevresindeki mevcut derelerde sel baskınları görülmüş fakat çok önemli maddi zararlar vermemiştir.

Yakın tarihimizde göçler sonucunda dere yataklarında görülen çarpık yerleşmelerden Alibeyköy Deresi de nasibini almıştır.

11 Ağustos 1997 tarihinde başlayan sağanak yağışlarla, Alibeyköy ve Küçükköy Derelerinin taşması sonucu Alibeyköy semti sel baskınına uğramış, kesin olmamakla birlikte 150 ev sular altında kalmıştır. Alibeyköy Deresine bağlı derelerde bulunan dört sanayi kuruluşunda mahsur kalanlar Devlet Su İşleri'nin makineleriyle ve botlarıyla kurtarılmıştır.

21 Ağustos 2001 tarihinde Alibeyköy Deresi yağın şiddetli yağmur neticesinde taşmış çevresinde bulunan birçok işyeri ve konutlar sular altında kalmıştır. Yollarda meydana gelen çökmeler neticesinde trafik kazaları olmuştur.

18 Ağustos 2002 tarihinde Alibeyköy Deresi'nin taşması neticesinde dere kenarındaki evlerin birinci katlarına kadar yükselen yağmur suları nedeniyle vatandaşlar mahsur kalmış ve itfaiyenin yardımlarıyla kurtarılmışlardır.

10 Ağustos 2004 tarihinde Alibeyköy Deresi'nde görülen sel baskını neticesinde, yol ve binaların bodrum ve zemin katlarının tabanlarının çamurla kaplandığı bölgede, itfaiye ekipleri suları tahliye etmeye çalışmışlar ve bölgede büyük çapta maddi hasar meydana gelmiştir.

Alibeyköy Deresi'nde görülen sel baskınlarının en şiddetlisi 17-18 Ağustos 2004 tarihlerindedir.

17 Ağustos akşamından itibaren İstanbul'u etkisi altına alan sağnak yağış Alibeyköy Deresi ile Küçükköy Deresi'nin birleşim yeri olan ve üzerinden yol geçen kapalı tonoz, dereye atılan çeşitli atıklar ve çöpler nedeniyle tıkanmış ve daralmış olan iki yerden patlamıştır. Bu patlama neticesinde kanal içindeki su dışarı taşmış ve sel baskınına neden olmuştur. İstanbul Caddesinin Gaziosmanpaşa Caddesi ile birleştiği noktada tonoz tamamen kırılmış ve bu alanda göllenme meydana gelmiştir. Ayrıca Alibeyköy İlköğretim Okulu'nun önünde tonozun ek yeri ayrılarak ekseninden kaymıştır (Fotoğraf:1,2,3,4). Sel baskınında ötürü Alibeyköy Atatürk, Galerî ve Sevinç Caddelerindeki yaklaşık 100 işyerinde büyük çapta maddi hasar meydana gelmiştir (Fotoğraf(5,6,7,8) (Harita 2)

Ayrıca dere yatağında bulunan Karadolap Mahallesi, Çırçır Meydanı göle dönmüştür (Fotoğraf:9,10). Yer yer 2 m' ye ulaşan su seviyesi nedeniyle okul ve binalarda mahsur kalan vatandaşlar, çatılara çıkmışlardır. Aniden bastıran yağmur nedeniyle bir çok otomobil sel suları tarafından sürüklenmiştir.

Harita :2
Alibeyköy Deresi'nin Geçtiği
Mahalleler ve Yerleşim Alanları
(Eylül 2006)

LEJANT

- Otoyol
Motorway
- Bulvar
Boulevard
- Cadde
Avenue
- Sokak
Street
- Trafikte Kapatılmış Yol
closed to traffic
- Site içi / Park içi Yol
Internal Road
- İlçe Sınırı
Town Boundary
- Tünel
Tunnel
- Mahalle Sınırı
District Boundary
- Vapur Hattı
Ferry

Ölçek (Scale): 1/7500
0 75 150 300
Metre

FOTOĞRAF 1:17Ağustos 2004 Alibeyköy Cad.Sel Baskını

FOTOĞRAF 2:17Ağustos 2004 Alibeyköy İlköğretim okulu bahçesi (uzak çekim)

FOTOĞRAF 3:17Ağustos 2004 Alibeyköy İlköğretim okulu bahçesi (yakın çekim)

FOTOĞRAF 4:17Ağustos 2004 Alibeyköy İlköğretim okulu ön caddesi

FOTOĞRAF 5: 18 Ağustos 2004 Alibeyköy İlköretim okulu bahçesi

FOTOĞRAF 6: 17 Ağustos 2004 Alibeyköy sel görüntüleri

FOTOĞRAF 7: 18 Ağustos 2004 Alibeyköy'de arka sokaklar

FOTOĞRAF 8: 17 Ağustos 2004 büyükşehir Belediyesi kurtarma çalışmaları

FOTOĞRAF 9:18Ağustos 2004 Alibeyköy Merkez Kavşak

FOTOĞRAF 10:17Ağustos 2004 Alibeyköy-K  kk y Deresi

İKİNCİ BÖLÜM

SEL BASKININA ETKİ EDEN COĞRAFİ VE BEŞERİ FAKTÖRLER

2.1. FİZİKİ FAKTÖRLER

2.1.1. Topoğrafik Yapı

Sel baskınının görüldüğü Alibeyköy'ün bağlı olduğu Eyüp İlçesi kentsel alanının topoğrafik yapısı engebelidir.. Eyüp'te kıyı bandını kapsayan % 0–5 ve % 10–20 eğimli alanlar yerleşme açısından elverişlidir. % 40'ın üzerinde eğim yüzdelere sahip alanlar da bulunmaktadır. Haliç doğal su yolu ile komşu konumda olan yerleşmenin kuzey, kuzeydoğu kısımlarında ve batıdaki bölümlerinde daha çok % 20–40 ve % 40+ eğim oranlarına sahip alanlar yer almaktadır. Güneyde ise, eğim oranları genelde % 20 'nin altında kalmaktadır (Harita-3).

Sırtlarda su ayırım çizgisi genelde 80 m ile 110 m arasında yer almakta; yamaçlar, vadilere doğru dikçe eğimlerle alçalmaktadır. Ana drenaj hattını oluşturan ve Alibeyköy ile Kağıthane derelerinin devamında yer alan Haliç, alanın kuzeyinden beslenir. Haliç'e birleşen ve eski kırık hatlarına yerleşmiş ve derin kazılmış birkaç vadi de mevcuttur. (Eyüp İlçesi Kom.Rp.).

Alibeyköy havzası İstanbul'un kuzeybatısında yer alır. Alibeyköy Deresi Haliç'e dökülen bir akarsu olup, İstanbul şehrinin kuzeybatısında bulunan Tayakadın'dan başlar ve güneydoğu yönünde akarak Haliç'e dökülür. Alibeyköy Deresi su bölümü çizgi Tayakadın'dan güneye inerken Arnavutköy İstanbul asfalt yolunda birleşir. Bu yol Rami'ye kadar Alibeyköy Deresi havzasının güney sınırını çizer. Rami'den Silahtarağa'ya inen sırt ile Haliç'e varır. Kuzey sınırı Tayakadın'dan güneydoğuya doğru uzanır. Alibeyköy Deresi ile Kağıthane deresi havzalarına birbirinden Kağıthane sırtları ayrılır (Karaaslan ,1982).

Alibeyköy havzası şekil olarak dar ve uzundur.Havzanın yüz ölçümü 19.239 hektar yani 192.39 km² dir.

Yükseklik farkı km' de 500 m yaklaşık eğim açısı 26^0 yamaçlar 60 km^2 ,

Yükseklik farkı km' de 250 m, yaklaşık eğim açısı 14^0 yamaçlar 68 km^2 ,

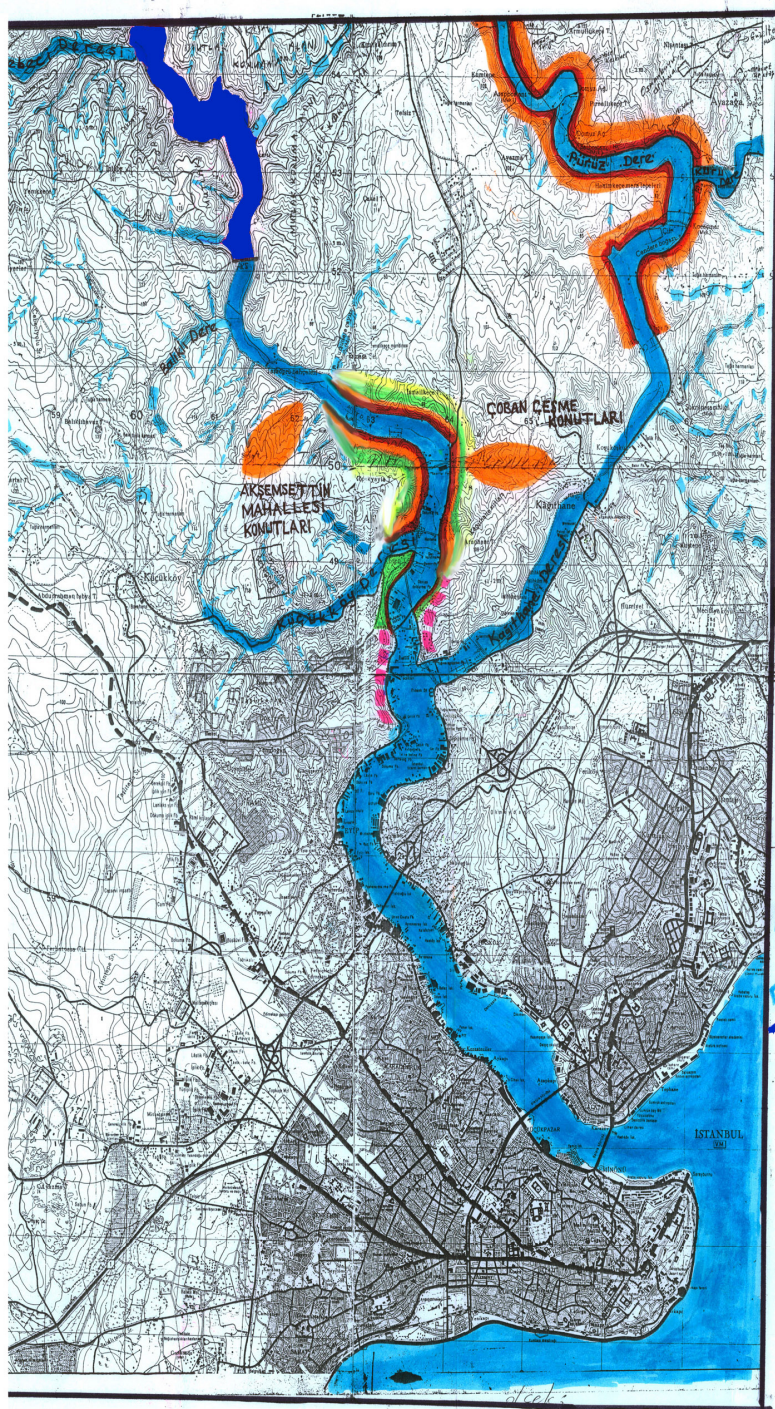
Yükseklik farkı km' de 100 m, yaklaşık eğim açısı 6^0 yamaçlar 51 km^2 ,

Yükseklik farkı km' de 50 m, yaklaşık eğim açısı 3^0 olan yamaçlar 13 km^2 yer kaplamaktadırlar.

Alibeyköy Deresinin uzunluğu 41,5 km'dir. Dere Tayakadın'dan başlar Arnavutköy yakınlarından, daha sonra Boğazköy'den geçip Pirinçköy'e varır. Çavuş köy çiftliğinden Boğazköy'e kadar olan kesimde Alibeyköy Deresi ve kolları dar ve derin vadiler oluşturmakta, bir boğaz görünümünü göstermektedirler. Pirinçköy'den sonrada dar bir alüvyonlu ova içinde akarak, Molova kesiminden sonra gittikçe genişler ve Haliç'e dökülür. Alibeyköy Deresi'nin aldığı yan dereler şunlardır. Taşlı dere, Cebecidere, Kavakdere, Balıklıdere, Havuzdere, Kiremithanedere ve Turşu dere (Karasan, 1982).

Havzanın eğimi, güneyden kuzeye doğrudur. Kuzeyden güneye doğru olan alçalma, Marmara kıyılarında deniz seviyesine kadar düşer. Alibeyköy Deresi'nin beslenme havzası, yükseltisi genellikle 150-200 m arasında değişen az engebeli bir arazi içerisindedir.

Bölgede 100-200 m civarında tepeler ve sırtlar uzanır. Havza içerisinde en alçak tepe Pirinçköy kuzeyindeki Kirazlar Tepesi (108 m) en yükseği ise Boğazköy yakınlarındaki Tabya Tepesidir (202 m). (Karaaslan,1982).

- LEJANT
- ALIBEYKÖY DERELERİ
 - KURU VADI
 - ALIBEYKÖY BARAJI GÖLÜ
 - SEL VE TASHİN ALANLARI
 - BELEDİYE TARAFINDAN YIKILMIS
 - YIKILACAK
 - BELEDİYE SOSTAL ALANLARI
 - İSLAH ALANLARI

ÖLÇEK : 0 5 10 Km

Harta : 2

ALIBEYKÖY DERESİNDE SEL VE TASHİN ETKİLENE ALANLARI GOSTEREN TOPOGRAFYA HARTASI

İst. P21. C3 PAFTASI
H.G.KOM.

(R.KÜÇÜKDAL Seminer Çalışması 1998)

2.1.2. Jeolojik Yapı

Bölge Paleozoik'e ait araziden oluşmaktadır. Paleozoik formasyonların tümü karasal karbonifer yaşındadır. Bu eski temel üzerinde yer yer neojen örtülerde plakalar halinde yer almaktadır. Bu formasyonlar transgresif karakterde olan devoniyen ve silüriyen formasyonları üzerinde diskordant olarak gelmiştir. Bölgede paleozoik killi şist, gre, grovak ve kalist damarlı mavi kalkerle temsil edilmektedir (Şekil-1)

Bölge alpin hareketlerinin etkisinde de kalmıştır. Bu hareketler sonucunda plastik olan killi şistler kıvrımlanmış, katı yapısından dolayı gravak ve kireçtaşları ise hem kıvrılmış hem de kırılmışlardır. Kırılma yerlerinin bazıları ikinci zamana ait volkanik faaliyetler sırasında andezitlerle dolmuştur.

Paleozoikten sonra stratigrafik bir kesilme görülmekte temel üzerine diskordans olarak neojen oturmaktadır. Bu da paleozoikten sonra sahanın zaman zaman kara halinde kaldığını, uzun bir aşının devresi geçirdiğini gösterir.

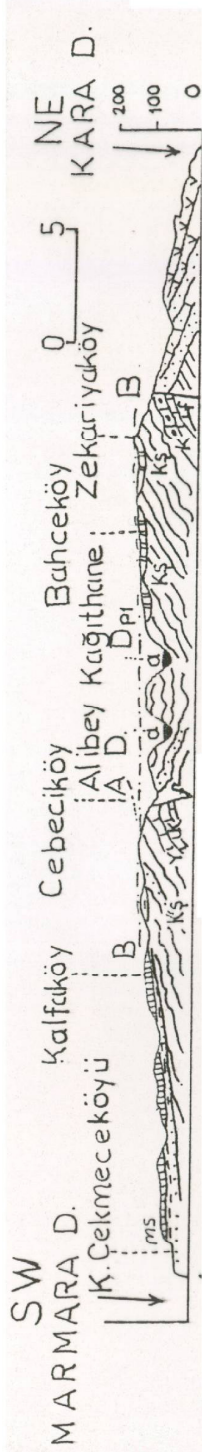
Bölgede grovak çok yaygındır. Killi şistler yanal geçişlidir. Yüzeyde pliosen , killi-çakıllı kumlar ile yer yer örtülüdür. Arazi çok kuvvetli şekilde tettonik hareketlere maruz kaldığından sık sık eğim ve doğrultular değişmektedir. Kıvrımların genel doğrultusu kuzeybatı-güneydoğu dur. Eğim 40°-70° arasındadır. Bu formasyonların ortalama kalınlıkları 25-35 m kadardır (Harita-3).

İ.YALÇINLAR'ın içinde karakteristik fosili bularak bölgenin karbonifer'e ait olduğunu ortaya çıkardığı Cebeciköy kalkerleri İstanbul şehrinin merkezinden 10-20 km kuzeybatıda, Alibeyköy Deresi'nin kolu olan Cebeci Deresi'nin batı kesiminde monoton bir şekilde devam eden killi şistler, mikalı şistler, greler yer yer ufak elemanlı konglomeralar ve grovak şistlerden oluşmuş arazi içinde meydana çıkmış bulunuyor. Mavi kalkerlerin meydana çıktığı alanın, güneydoğu-kuzeybatı doğrultusundaki uzunluğu 5 km kuzeydoğu güneybatı doğrultusundaki genişliği 2 km kadardır (Şekil 2-3).

Cebeciköy kalkerleri, Cebeciköy güneyinde 40 m yükseltide başlayıp, batı ve güneye doğru gidildikçe 150 m yükseltideki yaylara kadar çıkmaktadır. Cebeciköy mavi kalkerleri ve bunların çevresindeki şist ve greler yer yer andezit filonları ile kesilmişlerdir. Bu kalkerlerde beyaz renkli kalsit damarları göze çarpar. Cebeciköy kalkerleri, şistlerle çevrilmiş ve onların altında kalmış sonrada üstü aşınmış büyük bir antiklinal şeklinde görülmektedir. Antiklinalin Cebeciköy tarafında ve güney yanında Taşlıkeçe deresi vadisinde faylarla sınırlandığı ayrıca büyük andezit filonları ile kesildiği görülmektedir (Karaaslan 1982).

Cebeciköy silisli şistleri ise küçük bir alanı kaplar, kalkerlerle sınırlanmıştır. Kalkerlere düşey geçiş gösteren bu formasyonlara Cebeciköy'deki taş ocaklarında belirgin olarak rastlanır. Andezit filonları bunları da kesmiştir.

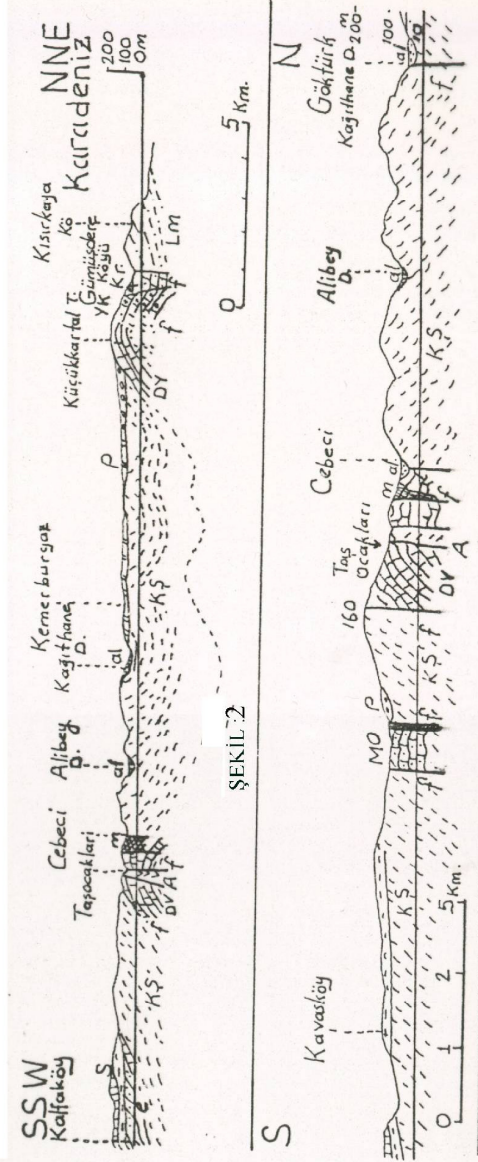
Bölgede kuaterner formasyonlarını oluşturan alüvyonlar Alibeyköy Deresi ile yan derelerin yataklarında görülür. Bu formasyon Haliç yakınlarında 40m kalınlıktadır (Karaaslan1982)

ŞEKİL: 1

İstanbul paleozoik masifindeki diskordant bünyeyi ve bu bünye ile ilgili rölyef şekillerini gösteren kesit. Ms-Miasen tabakaları; Pl-Pliosen çakıllı ve kumlu depolar; V- Vestfalien şist ve greleri; K-Dinansen kalkerleri; KŞ-Karbonifer şistleri ve greleri; BB -Pliosen aşınma yüzeyi; A-Ante-Neojen aşınma sahnı ; a-Alüvyon f-fayı.

İ.YALÇINLAR -Sütrükrül Marfoloji-I den alınmıştır.

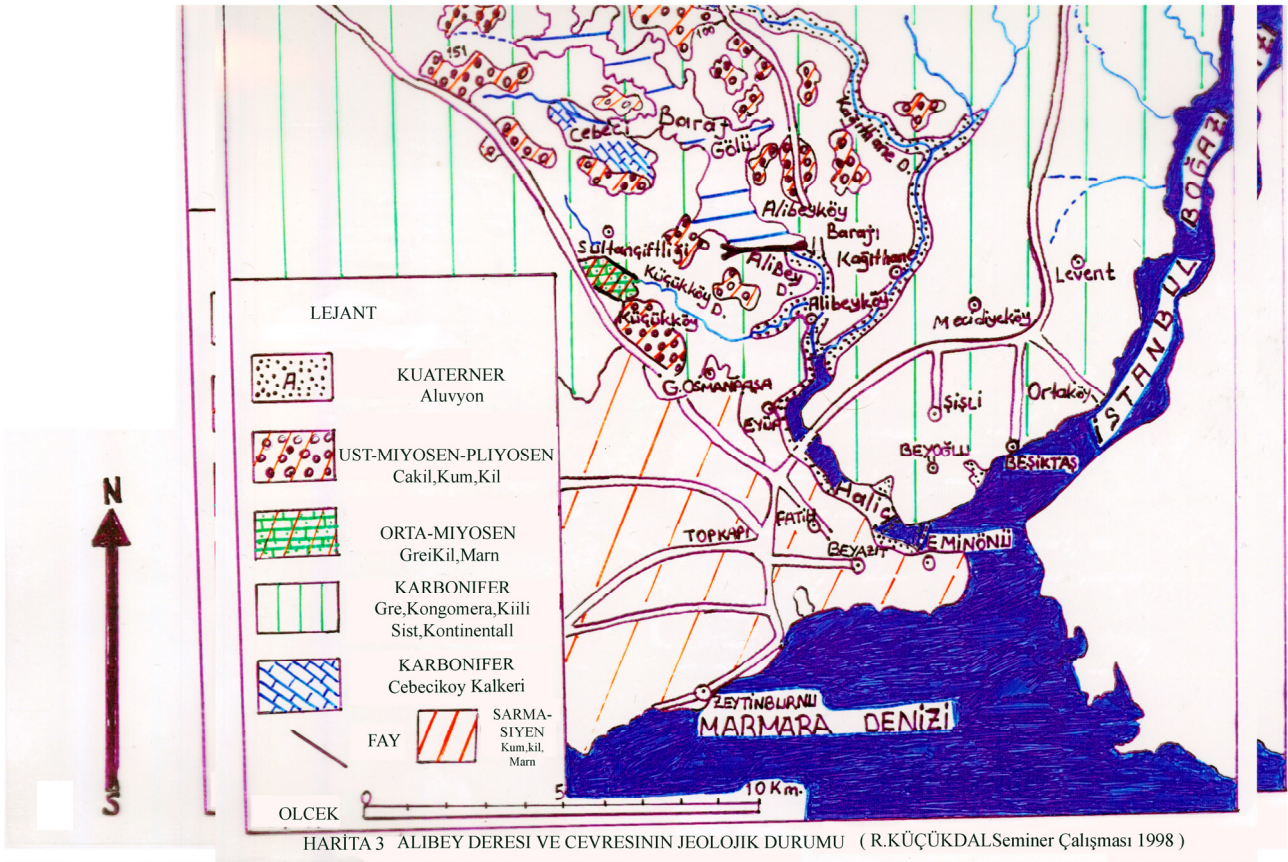

ŞEKİL: 2

ŞEKİL: 3

İstanbul Cebeci köy. Alibeyköy ve Kağıthane çevresinin strüktürel kesitleri
al-Alüvyon ; P-pilitisen ; S-sarmasien ; MO- Ortamiosen ; Kİ-Üst Kratese ; DV -Dinansen
Vizen kalkerleri ; KS-Karbonifer (Fosilli) ; A- Andesit filonu ; f -fay

İ.YALÇINLAR Türkiye Jeolojisine Giriş'den alınmıştır.

2.1.3. Bölgenin Jeomorfolojisi :

Alibeyköy Deresi havzası, batıdan doğuya uzanır. Bölge kuzeye doğru gidildikçe yükselir. Batıda Yıldız ormanlarının bulunduğu yere kadar uzanır.

Bölgedeki penneplen yüzeyler, paleozoik şist, gre ve kalkerlerin kıvrım tabakalarının aşınmasından meydana gelmiştir. Bu penneplen yüzeyler neojen tabakalarını kesen tek bir penneplen yüzeyin devamı olmayıp, neojenden önce, neojen içinde ve neojen sonunda meydana gelip gelişmiş, çeşitli yaştaki penneplenlerin kalıntılarıdır. İlk bakışta monoton görünen penneplen yüzeyleri, orta kesimde Haliç'e dökülen Alibeyköy Deresi, Kağıthane Deresi ve bunların kolları ile birlikte ayrıca Marmara, Boğaziçi ve Karadeniz'e dökülen akarsular tarafından parçalanmıştır. Bu akarsular aynı zamanda genellikle şist ve grelerden bazı kesimlerde de kalkerlerden meydana gelen monoton görünüşte olan kıvrımlı paleozoik tabakaların içerisinde derin vadiler açmış bulunurlar (Harita-5).

Bölge genel görünümüyle hafif dalgalı bir plato yüzeyi karakterindedir. Bölgede araştırma yapan yer bilimciler, bu platoların bir aşınım düzlüğü olduğunu ileri sürmüşlerdir. Bu sahada yapılan jeolojik ve morfolojik incelemelerde bölgedeki aşınım yüzeyleri ile ilgili bazı gözlemler yapılmıştır. Özet olarak; bölgede inceleme yapan araştırmacıların çoğu esas olarak burada bir aşınım yüzeyinin varlığından söz etmişlerdir.

Söz konusu araştırma bölgesi, akarsularla drene edilmektedir. Bu akarsular genellikle dağınık bir şebeke görünümündedir. Alibeyköy Deresi Trakya'dan başlar Arnavutköy, Boğazköy ve Alibeyköy kesiminde dar boğazlar şeklinde vadileri izleyerek Haliç'e dökülür. Alibeyköy Deresinin başlıca tabileri şunlardır. Taylıdere, Cebecidere, Kavaklıdere, Balıklıdere, Kiremithane Deresi ve Turşudere. Bu akarsuların rejimleri düzensizdir. Yazın yataklarında çok az su bulunur.

Alibeyköy Deresi vadisi önce üst miyosen ve alt pliyosen tabakaları içinde açılmış sonradan bu örtülerin altındaki karbonifibere ait Şist, grovak ve kumtaŐlarından oluşmuş kivrımlı tabakaların içinde derinleŐmiŐtir.

Taban seviyesini meydana getiren denizlerin dördüncü zamandan itibaren açılması ve pliyosen peneplenin yükselmesine bağlı olarak, başlıca derelerin ve diğer akarsuların yataklarındaki eğim, dolayısıyla akarsuların aŐındırma g leri artmış bunun sonucunda Alibeyköy Deresi ile Haliç çevresindeki vadiler derinleŐmiŐlerdir..Bu vadilerin peneplene nazaran talvegten itibaren y kseklėėi yerine göre 100-150 m' yi bulur (Yalımlar 1976).

Alibeyköy Deresi'nin iki yamacında uzaklaŐtıėa plato yüzeyinde görülen yarılma derecesi yamalardakilerle mukayese edilmeyecek kadar azdır. Bu durum vadilerden uzaklaŐtıėa artar. Yarılmanın yaygın olduğu kısımlar genellikle vadilere yakın olan kesimler olarak dikkati ekerler.

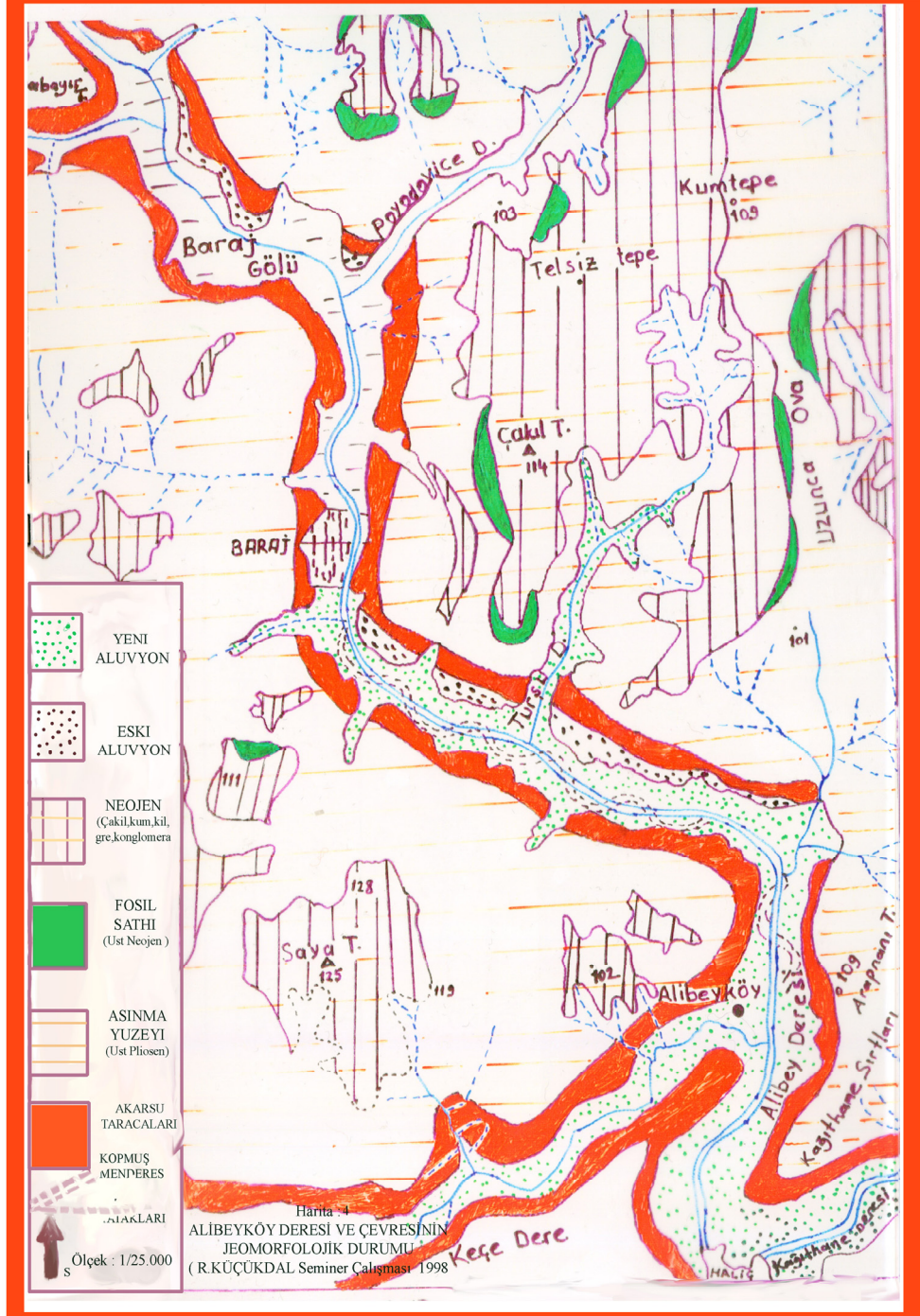
Derin vadiler platoyu yer yer çok darlaŐan boğazlarla kat ettikleri gibi bazı elveriŐli alanlarda geniŐçe depresyonların oluŐmasına neden olurlar. Kuzey-güney doğrultusunda olan vadiler pliyosen peneplenine tekabül eden platoyu parçalamıŐlar ve gençleŐmiŐ bir peneplen haline getirmiŐlerdir.

Depresyonların olduğu kesimler genellikle neojen yaŐında olduğundan yumuŐak ve dirençleri az olan kayaçlardan oluşmuştur. Bu nedenle akarsu menderesler çizmiŐ ve araziyi kolayca aŐındırıp geniŐletmiŐlerdir. Fakat dirençleri fazla aŐındırmadıėından dar boğazlar içinde akmaktadırlar.

Alibeyköy Deresinin ağız kısmında, sağlı sollu menderes yenikleri görülmektedir. Alibeyköy Deresi'nin tabi olan Keçe deresi vadisini de büyüklü küçüklü menderes yenikleri göze çarpmaktadır. Ana vadiler ve büyük tabilerin yamaçları oldukça diktir.

Vadiler olgundur, küçük tabileri ise ana vadilerin yamaçlarında genç vadilerdir. Yeni alüvyonlar vadilerin tabanlarını örtmekte ve Alibeyköy Deresi bu dolgu içerisinde akmaktadırlar. Eski alüvyonlar yamaçların aşağı kısımlarında taraçalar halinde ve genellikle 20-30 m yüksekliklerde rastlanır. Bunlar aynı zamanda eski taban seviyelerini göstermektedirler.

Karbonifer yaşlı şist ve grelerden oluşmuş 100-200 m civarındaki sırtlar ve tepeler bölgede hakim bir relief oluştururlar. Bu sırt ve tepelerden bazıları şunlardır. Kiraz Tepe (135 m) İn Tepe (141 m) Büyük Tabya Tepe'si (172 m) Tabya Tepesi (202 m) Yayla sırtı, Keçi sırtı, Konak tarla sırtı, Dikbayır sırtı (Karaaslan 1982).

2.2. KLİMATOLOJİK ÖZELLİKLER

2.2.1. İklim

Alibeyköy'ün iklimini belirli bir iklim tipi içinde değerlendirmenin imkanı yoktur. Bulunduğu bölge Haliç'ten Karadeniz'e kadar uzanır. Bölge gerek coğrafi konumu gerekse fiziki özellikleri nedeniyle aynı enlemde yer alan birçok yerleşmenin ikliminden daha farklı özelliklere sahiptir.

2.2.1.1. Sıcaklık

Alibeyköy ve civarında yazlar sıcak, Sonbahar ılık, Kış sonu ile İlkbahar başlangıcında ise, havalar kararsızdır. Kısa bir zaman içerisinde büyük sıcaklık değişimleri meydana gelmektedir.

Florya Meteoroloji İstasyonu (1990-1999) ortalama aylık sıcaklık verilerine dayanılarak Alibeyköy'de sıcaklığın yıl içinde dağılışı şu şekildedir. Yıllık ortalama sıcaklık 14,4 °C, en soğuk ay ortalaması Şubat 5,5 °C, en sıcak ay ortalaması ise Temmuz 23,9 °C'dir(Tablo 1).

Aralık, Ocak, Şubat ve Mart ayları yılın en soğuk aylarına tekabül etmekte Şubat ayı ise 5,5 °C ortalama sıcaklığı ile en soğuk ayı olmaktadır.(Tablo-1). Bununla birlikte günlük ortalamalara göre, kışın en şiddetli geçtiği devrenin Ocak ayının ortalarından başlayarak bütün Şubat ayını içine aldığı ve Mart'ın ikinci yarısına kadar sürdüğü görülmektedir.

Bunun yanında ortalama değerlere göre en soğuk aylar olan Ocak ve Şubat aylarında, soğuk günler yanında baharı hatırlatacak derecede ılık günlerinde yaşandığı görülmektedir.

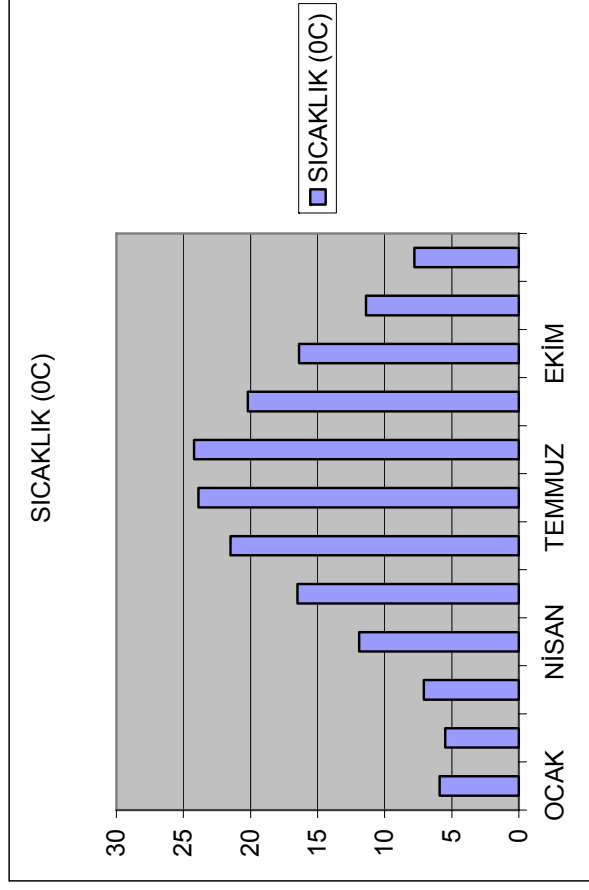
Mart ayında, yükselmeye başlayan ortalama günlük sıcaklıklar ort. 7,1 0C ulaşırken c bahar ayı ortalaması 11,3 0C'ye ulaşmaktadır. Mayıs başından itibaren Haziran ortalarına kadar devam eden baharın ikinci yarısında ise sıcaklıklar 16 derecenin üzerine çıkmakta, 16 Mayıs'tan itibaren hergün 200C'nin üzerinde seyretmektedir.

Haziran, Temmuz, Ağustos ayları yılın en sıcak devresine denk gelmektedir.12 Haziran'a kadar 10-20 0C civarında seyreden ortalama sıcaklıklar bu tarihten itibaren 21 0C 'ye varmakta ve 8 Eylül'e kadar 21-24 0C'ler arasında devam etmektedir (Grafik-1).

Yaz devresinin son günleri olarak kabul edilen Ağustos'un ikinci yarısında ise, sıcaklıkta bir düşüş beklenirken bunun aksine değerlerde de, bir süreklilik gözlenmekte ve bu durum Eylül ortalarına kadar devam etmektedir. Sıcaklıklarda, aylar içerisinde görülen değişiklikler yıllar arasında da gözlenmektedir.

TABLO - 1 : FLORYA METEOROLOJİ İSTASYONU VERİLERİNE GÖRE ALİBEY KÖYDE 1990-1999 YILLARI ARASINDA ORTALAMA SICAKLIK

SICAKLIK (0C)	AYLAR											
	OCAK	ŞUBAT	MART	NİSAN	MAYIS	HAZİRAN	TEMMUZ	AĞUSTOS	EYLÜL	EKİM	KASIM	ARALIK
	5,9	5,5	7,1	11,9	16,5	21,5	23,9	24,2	20,2	16,4	11,4	7,8

GRAFİK - 1 : FLORYA METEOROLOJİ İSTASYONU VERİLERİNE GÖRE ALİBEY KÖYDE 1990-1999 YILLARI ARASINDA ORTALAMA SICAKLIK

2.2.1.2. Basınç ve Rüzgârlar

Hava kütleleri üzerine yerleştikleri sahanın meteorolojik şartlarını etkilemektedir. Bu şartlar mevsimlik ortalamaların sonucu olarak iklimi belirlemektedir.

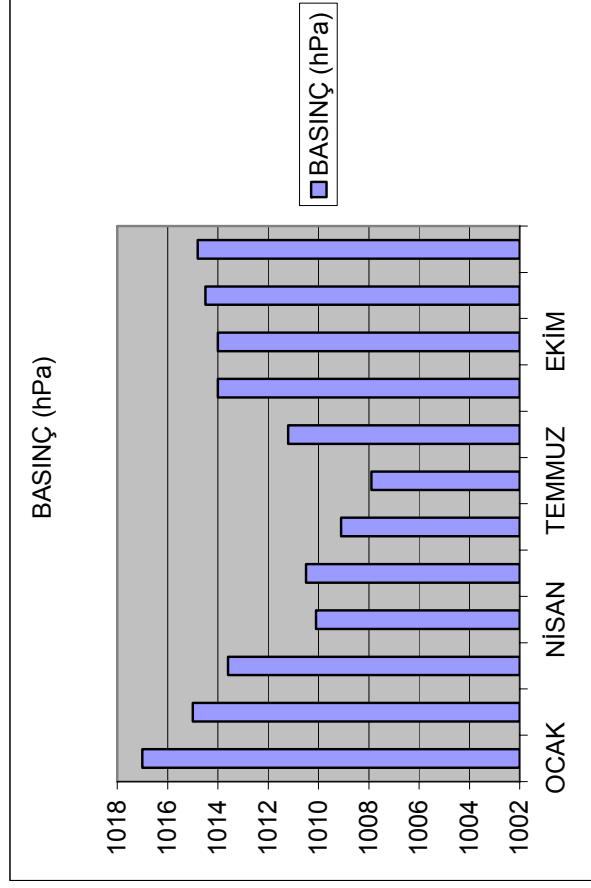
Yurdumuz tek bir hava kütesinin etkisi altında kalmamaktadır.. Yurdumuz hem tropikal hemde polar hava kütlelerinin etkisi altında kalmaktadır. Ayrıca denizler ve karalar arasında tamamıyla zıt şartlar arz eden bir basınç dağılışı görülür. Tropikal ve polar hava kütlelerinin çoğu maritim kökenlidir. Bunun yanında İstanbul üzerinde karasal tropikal ve karasal polar hava kütlelerinin frekansları ve hakimiyetleri mevsimlere bağlı olarak değişmektedir (Dinçel, 1984).

Florya Meteoroloji İstasyonu (1990-1999) verilerine dayanılarak hazırlanan ortalama basınç grafiğinde de görüldüğü gibi yaz mevsiminde ortalama 1010 düzeyinde seyreden basınç sonbaharda ortalama 1014'ler düzeyine çıkmıştır. Ocak ayında ise 1017 mb'a ulaşmıştır (Grafik-2). Gerek kış, gerekse yaz devresi esnasında denizler ile karalar arasında meydana gelen bu farklı basınç merkezlerinin etki sahasında yer alan Eyüp'te basınç ve rüzgarlar her ne kadar aksiyon merkezlerine bağlı iseler de, istikrarsız bir karaktere sahip olduğu mevsimlik ve kısa devreler içinde meydana gelen değişimlerden anlaşılmaktadır.

Marmara denizine kıyısı olan Eyüp'te her mevsim hakim rüzgarlar yıllık ortalama hızı 7-8 m/s değişen kuzeydoğu ve kuzey rüzgarlarıdır. Ancak kış aylarında güneybatıdan esen (Lodos) da etkili olmaktadır. Lodos bölgeye ılık ve yağışlı hava getirir. En büyük rüzgar hızı ve yönü kuzey-kuzeydoğu yönünden 37 m/s şiddetindedir. Kış ve sonbaharda rüzgar süratleri artmakta, Mayıs ayında ise en düşük olmaktadır. Fırtınalı günler yaz ve sonbahar mevsimlerinde artmaktadır (Alibeyköy Planlama Alanı Komisyon Raporu).

TABLO -2 : FLORYA METEOROLOJİ İSTASYONU VERİLERİNE GÖRE ALİBEY KÖYDE 1990-1999 YILLARI ARASINDA ORTALAMA BASINÇ

AYLAR												
OCAK	ŞUBAT	MART	NİSAN	MAYIS	HAZİRAN	TEMMUZ	AĞUSTOS	EYLÜL	EKİM	KASIM	ARALIK	
BASINÇ (hPa)	1017	1015	1013,6	1010,1	1010,5	1009,1	1007,9	1011,2	1014	1014	1014,5	1014,8

GRAFİK -2 : FLORYA METEOROLOJİ İSTASYONU VERİLERİNE GÖRE ALİBEY KÖYDE 1990-1999 YILLARI ARASINDA ORTALAMA BASINÇ

2.2.1.3 Yağış

Alibeyköy ve civarında yağışlar frontal(cephesel) ve konvektif tiptedir. Balkanlar, Orta Avrupa, Sibirya, Marmara Denizi ve güneyde oluşmuş basınc merkezlerinin etkisi altında kalmaktadır.

Florya İstasyonunun 1990-1999 yılları arasındaki verilerine göre yağışların Ekim ayından itibaren başladığı ve bütün kış devresini içine almak suretiyle Mayıs ayına kadar devam ettiği anlaşılmaktadır.(Grafik-3). Ancak Haziran, Temmuz, Ağustos aylarının yağışsız bir devreye denk geldiği anlaşılmaktadır. Eylül'de ise yaışın artmaya başladığı görülmektedir. Yıllık ortalama 672,1 mm. Yağış alan yerde yıllık yağışın %33' kış devresinde, %23' ilkbahar, %13' yaz, %31'i sonbahar devresinde görülmektedir (Tablo-3).

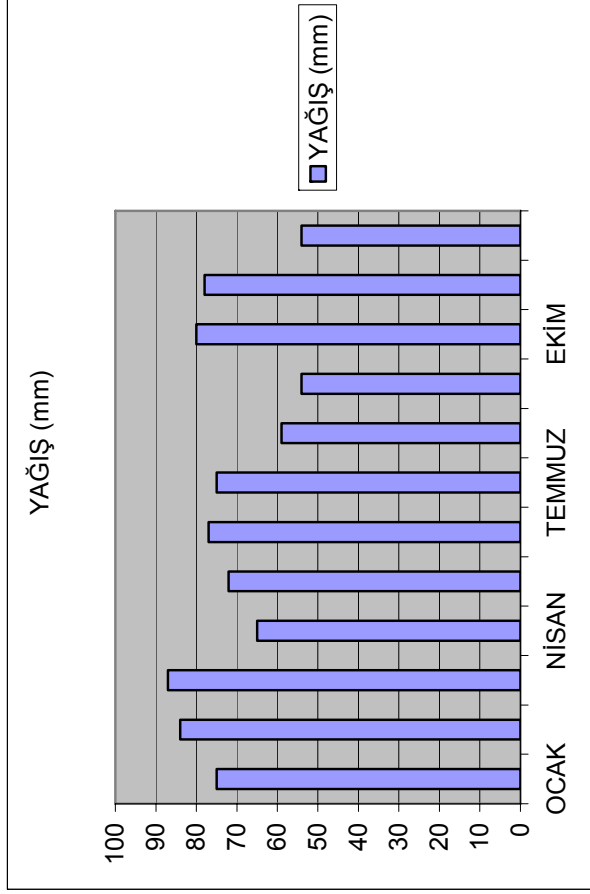
Alibeyköy'n bağlı olduğu Eyüp ilçesinde kış yağışları kar ve yağmur olarak görülmektedir. Aralık ayından itibaren çok seyrekte olsa kar yağışı görülmeye başlamakta ve kar yağışı, kış devresini hem bahar yağışlarından hemde elde edilen su miktarı bakımından farklılandırmaktadır. Bununla birlikte kış yağışları mutlak olarak yağmur ve kar şeklinde düşmekte çoğunlukla saanak yağışlar görülmektedir. Kar yaışının Ocak ayının ikinci yarısından Mart ortalarına kadar az da olsa yağması beklenir.

İlkbahar yağışlarının en karakteristik yanı kış yağışlarından farklı olarak yağışın artık yağmur şeklinde düşmesidir. Mart ayı içersinde seyrekte olsa görülen kar yağışı, Nisan ayından itibaren görülmemektedir. Bahar devresindeki yağışların, ilkbahar ve sonbahar devrelerinde yılın en istikrarsız kısmını meydana getirdiği görülmektedir.

Yaz devresinde ise yağışın genellikle Temmuz ayında oldukça az, Ağustos ayında ise biraz daha artmış olduğu gözlenmektedir. Yıllık yağış değışmelerinde Haziran ve Temmuz aylarında görülen istikrarsızlık yağışın özellikle sağanak karakterde düşmesi sonucudur. Bu aylarda bazı yılların kurak geçtiği bazılarında da, yağışın muhtelif günlerde düzenli olarak düştüğu veya sağanak karakterde olduğu gözlenmektedir. Ağustos ayı ise bariz farklılık arz etmekle birlikte bazı günlerde sağanak yağışlara rastlanmaktadır. Özellikle Ağustos ayının ikinci yarısından itibaren artan yağışlar ile yaz devresinin sonu olarak sonbaharın ilk ayı Eylül ayı ile mukayese edilmeyecek kadar hemen hemen iki misli bir artış kaydetmektedir. Bu suretle Ekim-Kasım kadar olan dönem sonbahar yağışlarını karakterize eden aylardır. Kasım ayında bazı yıllar karla karışık yağmurun birlikte yağdığı görülmektedir.

TABLO - 3 : FLORYA METEOROLOJİ İSTASYONU VERİLERİNE GÖRE ALİBEY KÖYDE 1990-1999 YILLARI ARASINDA ORTALAMA YAĞIŞ

		AYLAR											
		OCAK	ŞUBAT	MART	NİSAN	MAYIS	HAZİRAN	TEMMUZ	AĞUSTOS	EYLÜL	EKİM	KASIM	ARALIK
YAĞIŞ (mm)		75	84	87	65	72	77	75	59	54	80	78	54

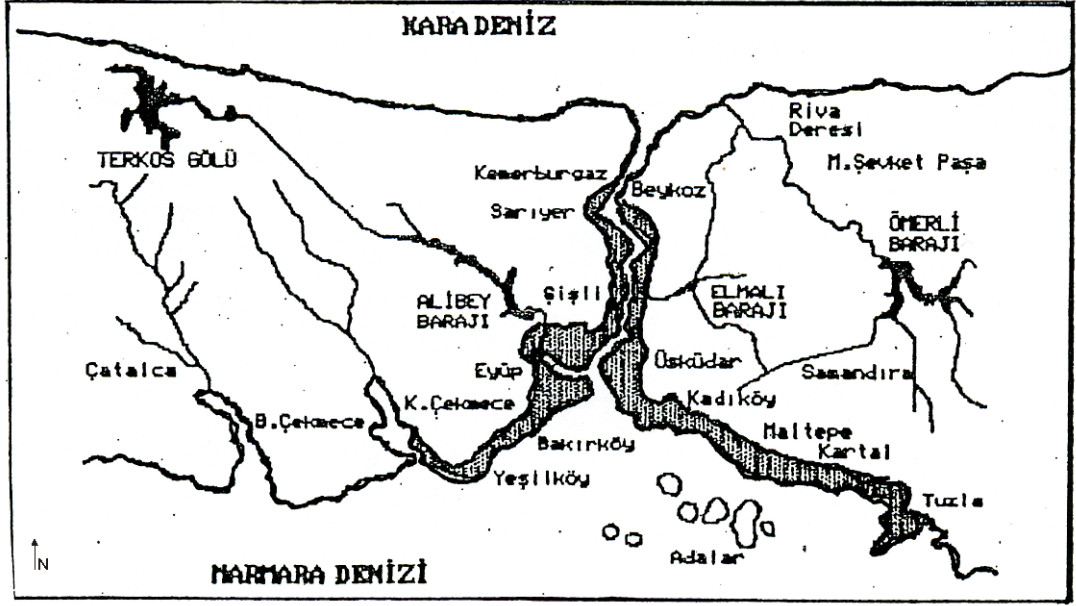

GRAFİK - 3 : FLORYA METEOROLOJİ İSTASYONU VERİLERİNE GÖRE ALİBEY KÖYDE 1990-1999 YILLARI ARASINDA ORTALAMA YAĞIŞ

2.3. HİDROGRAFİK ÖZELLİKLER

Eyüp ilçe sınırları içinden geçen Alibeyköy Deresi, Haliç'e dökülmektedir.. Arnavutköy ve İmrahor yörelerinin sularını alan Alibeyköy Deresi önce doğuya, sonra da güneye Haliç'e yönelmektedir. Alibeyköy Deresi'nin uzunluğu 41,5 Km dir. Dere Tayakadın'dan başlar Arnavutköy yakınlarından, daha sonra Boğazköy'den geçip Pirinköye varır. Çavuşköy çiftliğinden Boğazköy'e kadar olan kesimde Alibeyköy Deresi ve kolları dar ve derin vadiler oluşturmakta, bir boğaz görünümünü göstermektedirler. Pirinçköy'den sonrada dar bir alüvyonlu ova içinde akarak, Molova kesiminden sonra gittikçe genişler ve Haliç'e dökülür. Alibeyköy Deres'nin aldığı yan dereler şunlardır; Taşlıdere, Cebecidere, Kavakdere, Balıklı Dere, Havuzdere, Kiremithane Deresi ve Turşudere'dir (Karaaslan, 1982).

Yaklaşık 41,5 km uzunluğundaki derenin üzerinde Alibey Barajı mevcuttur. Alibeyköy Barajı (bitişik olduğu İstanbul semtinin ismi ile Alibeyköy Barajı şeklinde de anılır), İstanbul'da Alibey Deresi (Alibeyköy Deresi veya Molova Deresi şeklinde de anılır). 1975-1983 yılları arasında içme, kullanma ve sanayi suyu temini amacıyla inşa edilmiş bir barajdır. Toprak gövde dolgu tipi olan barajın gövde hacmi 1927000 m^3 , akarsu yatağından yüksekliği 28.00 m., normal su kotunda göl hacmi $66,80 \text{ hm}^3$, normal su kotunda göl alanı 4.66 km^2 'dir. Yılda 39 hm^3 içme suyu dağıtmaktadır (Eyüp Belediyesi Alibeyköy Planlama Komsiyon Raporu 2006).

Harita-6: Alibey Barajının Bölgedeki Yeri (Alibey Barajı Deformasyon Araştırma Projesi 1991 Yılı Araştırma Raporu)

Alibey Barajı muhtemelen Türkiye'nin en vukuatlı barajıdır (Harita-5) İstanbul'un hızlı şehirleşmesinin zorladığı bir mecraya hakim olduğundan, aşağısında kalan, özellikle Alibeyköy ve Eyüp'ün diğer bazı semtleri, Kağıthane ve Gaziosmanpaşa ilçelerinin de bazı kısımları, barajdaki su hacminin kontrol edilemediği dönemlerde kapaklarının açılmasıyla oluşan su baskınları küçük çapta yaşamaktadır. Bir dünya metropolüne yakışmayan manzaralar ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, içme dahil kullanım suyu temini amaçlı baraj olmasına rağmen, içinden sık sık bir çok çöp ve atıklara rastlanmaktadır. Olası deprem senaryolarında da baraj bölge için felaket yaratabilecek tahminlerle ilişkilendirilmektedir (Harita-6).

2.4. BEŞERİ FAKTÖRLER

2.4.1. Alibeyköy’de Yerleşmenin Tarihi Gelişimi

Bizans döneminden önceye ait bazı yapı kalıntılarına rastlanmış olmakla beraber, Alibeyköy’de yerleşim alanı olduğunu gösterir hiçbir kayda rastlanmamıştır. Bizans döneminde Alibeyköy, mesire alanı olarak kullanılmış olmalıdır.

Fatih Sultan Mehmet; İstanbul’un alınmasından önceki yıllarda, Trakya ve Balkanlarda fethettiği beldeler ve İstanbul kuşatması sırasında Balkanlar yolu ile gelebilecek Haçlı ordularını önleyici tedbirler aldığı için mükafatlandırarak, Alibeyköy bölgesini mülk olarak uç beylerinden olan akıncısı Ali Bey’e çiftlik olarak vermiş ve vakfiyesine yazdırmıştır. Ali Bey, Osmanlı ordularında yararlı işler yapmış olan Evrenos Gazi’nin oğludur.

1498 tarihli Osmanlı kayıtlarında, köy nüfusunun 46 kişi olduğu yazılıdır. Bunların çoğu Alibey çiftliğinin personeli olup; bir kısmı da toprağı işleyerek vergisini veren ve koyun yetiştiren köy sakinleriydi.

Evliya Çelebi Seyahatnamesi’nde Alibeyköy için, “Kırk kadar evi olan ve 70–80 kadar çınar ağacı ile süslenmiş bir mesire yeri” olduğunu yazmıştır. Evliya Çelebi’nin anlattığı bölge, bugün Çırçır mahallesi olarak adlandırılan mahalledir. Bu mahallede o günlerden kalan üç adet çınar ağacı, korunması gerekli tabiat varlığı olarak tescillidir (25.12.1991 tarih ve 3286 sayılı karar 33 pafta, 95 ada, 3 adet Çınar Ağacı). Ayrıca, 11.3.1998 tarih ve 9345 sayılı kurul kararı ile 26 ada, 8 parselde 1 ihlamur, 6 adet çınar ağacı tescillidir.

Çırçır 1720’lerde yeniden ihya edilmiş; bentler, havuzlar, fiskiyeler ve gül bahçeleri yapılmış ve IV. Mehmet’in av köşkü de oğlu III. Ahmet tarafından tamir ettirilmiştir. Bu dönemde, “Hüsrevabad” olarak adlandırılan Alibeyköy’ün bu günleri de uzun sürmemiş, Patrona Halil isyanı sırasında Kağıthane ile birlikte yakılıp, yıkılıp, yağmalanmıştır.

1850'lerde Adile Sultan'ın inşa ettirdiği Alibeyköy-Silahtar arasındaki yolun (bugünkü Silahtarağa caddesi) kenarında saraylar, Adile Sultan'ın 1899'da vefatından sonra bakımsızlıktan harap olmuş ve 1950'li yıllarda kalan temellerde bölgeye yerleşen gecekonducular tarafından sökülerek götürülmüştür.

Osmanlı İmparatorluğu döneminde Hassa arazilerini yararlı şahıslara vererek vakıflar kurdurma olayı, Fatih Sultan Mehmet ve II. Beyazıt döneminde de devam ederek, Alibeyköy'de birçok vakıf kurulmasına ve arazilerin bu vakıflar tarafından kira veya yarıcılık yolu ile işletilmesine neden olmuştur.

1793 yılında III. Selim tarafından Alibeyköy'ün büyük bölümü, Silahtar Abdullah Ağa'ya verilmiş ve Ağa'nın kurduğu vakıf, hala Alibeyköy'ün gündemindedir.

Ayrıca vakıf dışındaki araziler miri malı olarak Devlet ve padişaha ait hayvanların yayılma ve barınma yeri olarak kullanılmıştır. Silahtarağa ve Çobançeşme'de bu iş için büyük ahırlar ve bakıcıların barınma mekanları vardı. Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde Alibeyköy arazisi, paşalara arpalık olarak verilmiştir. Silahtar-Alibeyköy arasındaki çayırlar Enver Paşa tarafından ekilmiştir.

Bugün "Saya Merası" dediğimiz bölgenin Yeşilpınar kısmında "Saya Ocağı" isimli bir teşkilat vardı. Bunlar; sarayın ve Osmanlı Ordusunun et ihtiyacını karşılamak üzere, kendilerine tahsis edilen 90.000 dönüm merada koyun beslerler ve saraya kasaplık-kurbanlık yetiştirirlerdi. Koyun miktarı yıllık 15.000 civarında idi. Kendileri ve hayvanların ihtiyacı için 2000 dönüm tarlalarında da sebze ve yem bitkileri yetiştirirlerdi. Sarayın günlük ihtiyacı her gün teslim edilirdi. Teşkilatı yeniçeriler korurdu. Fatih Sultan Mehmet'in hocası Akşemsettin'in tavsiyesi üzerine kurduğu bu ocak 1908 yılında kaldırıldı.

İstanbul' un işgali sırasında müttefik kuvvetlerden İngilizler, şimdiki Hasdal'a karargah kurmuşlar ve 2 Ekim 1923'e kadar burada kalmışlardır.

Cumhuriyet döneminde 1933 yılında umumi talimat ile bütün köy arazisinin miri ve vakıf yerleri halka dağıtılmıştır.

Alibeyköy, kuruluşundan sonra uzunca süre Küçük Çekmece kasabasının bir mezrası olarak kalmıştı. Sonra Bakırköy'e, Fatih'e ve en sonunda Eyüp İlçesine bağlandı. 1967 yılına kadar muhtarlık statüsünde kaldı. 1967 yılında bağımsız belediye olan Alibeyköy, 1980 yılından sonra mahallelere ayrılarak yeniden Eyüp İlçesi'ne bağlanmıştır (Eyüp Belediyesi İnternet Sitesi 2006).

2.4.2. Nüfus ve Yerleşim Özellikleri

2.4.2.1. Nüfus Yapısı

Alibeyköy'ün bağlı olduğu Eyüp İlçesi'nin nüfusu, 2000 nüfus sayımı verilerine göre toplam 254.803 kişidir. Eyüp İlçesi'nin nüfusu her geçen yıl artmaktadır.1990–1997 yılları arasında nüfus artış hızı % 25.8'dir. Ancak nüfus artış hızı, İstanbul nüfus artış hızından (% 34.54) düşük olduğu için, İstanbul nüfusundan aldığı pay düşmektedir.1980–1990 yılları arasında Eyüp'ün nüfusunda gözle görülür bir düşüş yaşanmıştır. Bu, Türkiye ve İstanbul nüfuslarındaki oranları da etkileyen idari değişikliklerin bir sonucudur.1990'da 210.000 nüfuslu Bayrampaşa'nın Eyüp'ten ayrılarak, yeni bir ilçe olması ile Eyüp nüfusu yarı yarıya azalmış, İstanbul nüfusundan aldığı pay da düşmüştür. 1997 sayımına göre Eyüp İlçesi'nin yıllık nüfus artış hızı 31 ilçe arasında 16. sıradadır. Eyüp'ün 1997 nüfus verilerine dayanarak belirlenen nüfus yoğunluğu -mücvir alan hariç- 146 ki/ha, mücvir alan ile birlikte 128 ki/ha'dır (Eyüp İlçesi Alibeyköy Planlama Kom. Rp. 2006).

1957 yılında Alibeyköy'ün nüfusu 1.040 olarak hesaplanırken Alibeyköy Deresinin geçtiği havzadaki toplam nüfusun 3.745 olduğu görülmektedir (Tablo-4).

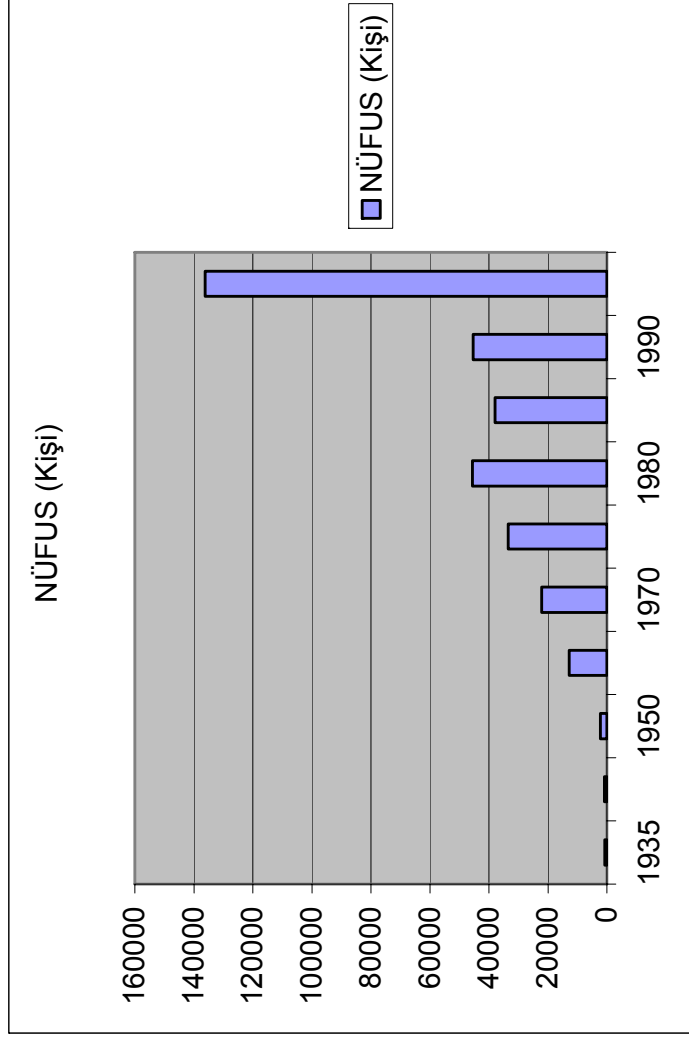
Köyün İsmi	Hane Miktarı	Nüfusu
Alibeyköyü	180	1040
Küçükköy	80	400
Cebeci	22	146
Pirinççi	45	250
Boğazköy	150	734
Arnavutköy	100	450-500 (Yalnız Alibey Havzasındaki Kısım)
Bolluca	61	310
İmrahor	63	365

Tablo-4: 1957 yılına ait Alibey havzasındaki köylerin nüfus miktarları (O.Yamanlar 1957)

1935 yılında 701 olan Alibeyköy'ün nüfusu, 1955 yılında 12.809'a çıkmıştır. Ülkemizde göç olgusunun en üst safhada görüldüğü 1970 yılında ise 22.072 ye ulaşmıştır. 2000 yılında yapılan nüfus sayımına göre bu rakam 136.172 ye çıkmaktadır. Bu rakamlardan da anlaşılacağı üzere hızlı nüfus artışını görmeye başlandığı yıllardan sonraki tarihlerde sel baskınlarının da bölgede arttığı anlaşılmaktadır (Grafik-4).

TABLO - 5 ALİBEYKÖY 1935 2000 YILLARI ARASINDA TOPLAM NÜFUS GRAFIĞİ

		AYLAR									
		1935	1940	1950	1955	1970	1975	1980	1985	1990	2000
NÜFUS (Kişi)		701	856	2150	12809	22072	33387	45532	37927	45292	136172

GRAFİK - 4 : ALİBEYKÖY 1935 2000 YILLARI ARASINDA TOPLAM NÜFUS GRAFIĞİ

MAHALLE ADI	YILLARA GÖRE ALİBEYKÖY MERKEZ VE MAHALLELERİNİN NÜFUSU			
	1990 Yılı Nüfus (Kişi)	1990 Yılı Nüfus (Kişi)	1997 Yılı Nüfus (Kişi)	2000 Yılı Nüfus (Kişi)
Akşemseddin	0	0	26.364	29.403
Çırçır	10.737	23.541	19.450	19.171
Alibeyköy	6.500	7.500	9.300	9.253
Güzeltepe	14.622	18.891	18.850	20.527
Yeşilpınar	5.875	8.587	11.188	15.143
Karadolap	10.156	13.163	23.743	20.374
Emniyettepe	5.041	5.245	6.649	6.003
Sakarya	7.300	7.132	7.199	6.970
Silahtarağa	9.946	9.749	8.103	7.402
Esentepe	10.065	10.584	9.649	9.268
TOPLAM	80.242	104.549	140.198	143.514

Tablo-6: Alibeyköy ve Çevresinde Bulunan Mahallelerin Yıllara Göre Nüfusları
(Eyüp Bel. Alibeyköy Planlama alanı Kom.Rp.2006)

2.4.2.2. Nüfus Yoğunluğu – Konut Alanları

Son 30 yılda Alibeköy nüfusu, Eyüp nüfusuna göre yaklaşık 4 kat fazla artmıştır. Bugünkü nüfusun % 90'ı göç etmiş olup, % 10 yerli nüfusun tamamı Eyüp'te oturmaktadır.

Sanayinin gelişmesine bağlı, yerleşme baskılarının asıl büyük önemli sonuçları Alibeköy bölgesinin ve Kağıthane bölgesinin Haliç'e bakan kesimlerinin hızlı ve yaygın bir gecekondulaşma biçiminde gelişmesi olmuştur. Eyüp ve Alibeköy bölgeleri arasında kalan Silahtarağa-Sakarya-Esentepe kesimi ise, genelde gecekondulu dokusuna geçiş karakterinde gelişmiştir. Gecekondulu mahalleleri giderek % 45'lere varan eğimlere kadar yürümüş, sert meyilli kesimlerde teraslama biçiminde ve merdivenli yollarla ulaşılabilen bir doku karakterinde oluşmuştur. 1950'lerden beri yapılaşmış olan Alibeköy, Silahtarağa-Sakarya-Esentepe mahallelerinde bulunan gecekondulu alanlarının da ıslah planları yapılmıştır.

Alibeköy'deki geniş kamu arazileri üzerinde daha sonraki yıllarda "Gecekondulu Önleme Bölgesi" planlanmıştır. Ortaya çıkan gecekondulu olgusu, oluşturulan gecekondulu önleme bölgeleri ile bir ölçüde kontrol altına alınmaya çalışılmış, ancak başarılı olunamamıştır.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından hazırlanan "Sayılarla İstanbul 2001" çalışmasında, Eyüp'te gecekondulu sayısı 14.000 olarak açıklanmıştır. Bu gecekondularda ikamet edenlerin sayısı ise 80.000 kişi olarak belirtilmiştir. İlçenin nüfusunun 254.803 olduğunu dikkate alırsak, ilçenin nüfusunun yaklaşık %31'i gecekonduda yaşamaktadır. Alibeköy — Güzeltepe Mahallesi — Akşemsettin — Karadolap — Nurtepe Mahalleleri ile Silahtarağa — Sakarya - Esentepe Mahalleleri, gecekonduların yoğun olarak bulunduğu yerleşim alanlarıdır (Harita-6).

Son yıllarda (1990'larda) gecekondulu bölgelerinin gömlek değiştirdiği, bir iki katlı binaların yıkılarak, yerlerine 4-6 katlı apartmanların dikildiği, dolayısı ile de

nüfus yoğunluğunun arttığı bir gerçektir. Bu bölgelerin yenilenmesi daha zordur, fakat imkansız değildir.

Planlama alanındaki konut dokusu incelendiği zaman karmaşık bir yapıyla karşılaşılmaktadır. 5 kat ve yukarısı yapılaşma daha çok Akşemsettin Mahallesi'nde yoğunlaşmış olmakla birlikte, kısmen de olsa Çırçır, Karadolap, Güzeltepe mahallelerinde de görülmektedir. 3 ve 4 katlı yapılar ise, daha çok Akşemsettin, Çırçır, Yeşilpınar mahallelerinde görülmektedir. Karadolap, Çırçır, Güzeltepe, Esentepe, Sakarya, Silahtarağa mahallelerinde ise genellikle gecekondü tipi konutlar yoğunlaşmıştır.

Harita 6
Alibeyköy Deresi'nin Geçtiği
Mahalleler ve Yerleşim Alanları
(Eylül Bel. 2006)

LEJANT

- Otoban
- Motonway
- Bulvar
- Sculllevard
- Caddre
- Avenue
- Sokak
- Street
- Trafikçe Kapalı Yol
- Closed to Traffic
- Siteiçi / Parkiçi Yol
- Internal Road
- İlçe Sınırı
- Town Boundary
- Tünel
- Tunnel
- Mahalle Sınırı
- District Boundary
- Vapur Hattı
- Ferry

Ölçek (Scale): 1/7500
0 75 150 300
Metre

2.5. EKONOMİK YAPI

2004 YILI İTİBARİ İLE PLANLAMA ALANINDAKİ MAHALLERDEKİ İŞYERİ SAYISI		
MAHALLE ADI	TOPLAM İŞYERİ SAYISI	GAYRİ SIHHİ İŞYERİ SAYISI
Akşemseddin	680	110
Çırçır	564	108
Alibeyköy	508	60
Güzeltepe	569	147
Yeşilpınar	509	108
Karadolap	263	51
Emniyettepe	431	93
Sakarya	172	35
Silahtarağa	165	35
Esentepe	127	26

Tablo-7: 2004 Yılı İtibarıyla Alibeyköy ve Çevresindeki Mahallelerde İşyeri Sayısı(Alibeyköy Planlama Alanı Komsiyon Rp. 2006)

Merkezi İş Alanları'nın etkisi altında bulunan Alibeyköy'de sadece yerel ölçekte ticaret alanları gelişmiştir. Alibeyköy Bilgesi'nde, Alibeyköy Camii'nden başlayarak, Atatürk Caddesi ve Namık Kemal Caddesi önemli ticaret akslarına sahiptir. Ayrıca Akşemsettin Mahallesi'nde, Cengiz Topel Caddesi, ticaretin yoğunlaştığı caddedir. Plan alanında yer alan ticaret aksları, daha çok konut + ticaret olarak şekillenmiştir (Tablo-7).

Alibeyköy'de özellikle dere yatağında yoğunlaşan işletmeler çeşitli atıklarını Alibeyköy Deresi yatağına bırakarak derenin tıkanma sürecine olumsuz olarak katkıda bulunmuşlardır. Bunun sonucu olarakta hem çevresel kirliliğe yol açarken özellikle son zamanlarda görülen sel baskınlarına dolaylıda olsa neden olmuşlardır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ALİBEYKÖY'DE YAŞANAN SEL BASKININA ETKİ EDEN SORUNLAR VE NEDENLERİ

Alibeyköy'de yaşanan sel baskınlarına etki eden soruların en başında hızlı nüfus artışı ile birlikte ortaya çıkan alt yapısız ve plansız kentleşme sürecidir. Bu süreç bir çok sorunun temel nedeni olmasının yanında dere yataklarının da doğal dengesini bozmuştur. Bunu sonucunda tıkanan dere yatakları taşmış ve çevresinde bulunan çarpık yerleşmeleri sel baskını ile sular altında bırakmıştır. Bu sürece gelene kadar yaşanan safhalar ve sel baskınana neden olan etmenler şu şekildedir.

Barınma sorunu, günümüz toplumunun, temel sorunlarından birini oluşturmaktadır. Türkiye'de 1950 yıllarının başlarından itibaren, köylerden kentlere göç akımı başlamış, bu göçlere çok hazırlıksız yakalanan kentler, konut sorununun çözümünde aciz kalmıştır. Türkiye'nin yaşadığı toplumsal değişimin en önemli boyutlarından birisi, yeni sanayileşme politikalarının yol açtığı göç dinamiğine bağlı olarak gelişen gecekondu olgusudur. Gecekondu; kentlerde fiziksel ve sosyal değişmeyi gösteren, kırdan kente göçün sonuçlarından birisi olarak ortaya çıkan olgudur.

Türkiye, enformasyon, iletişim ve sanayileşme ile birlikte kendisini hızlı bir değişimin içinde buldu. Özellikle 1960'lı yıllardan itibaren nüfus artışına paralel olarak toprakların parçalanması, köyden kente göçü hızlandırdı. Sanayinin büyük şehirlerde yoğunlaşması bu şehirleri cazibe merkezi haline getirdi.

Hazine, şahıs ve diğer kamu arazilerine yapılan kaçak ev yapıları ile izinsiz yapılan barınaklar, böylece kendi ismini de yarattı "Gecekondu". Günümüzde kent nüfusunun 1/3 'ü gecekonducularda yaşamaktadır.

Gecekondu bölgelerinin çarpık kentleşme olarak tanımlanmasının nedenlerini şöyle özetleyebiliriz:

Gecekondular genellikle tapusuz ve yasadışı edinilen arsalar üzerine inşa edilmektedir. Kısaca, binanın arsası, genelde bina sahibine ait değildir.

Gecekondu binasının kalitesi çok düşüktür. Estetiği yoktur, dayanıksızdır, sağlıksızdır, kısa ömürlüdür. Yapı, fiziki kurallara uygun inşa edilmemiştir, güvensizdir, denetimden yoksundur. Çoğu zaman, plan ve projesi yoktur.

Gecekonduya sadece bir imar sorunu olarak görmemek lazımdır.Çünkü gecekondulaşma bir sosyal olguyuda beraberinde getirir. Sürekli çıkarılan imar afları ile bu sorun çözümlenemediği gibi gecekondulaşmayıda teşvik eder.

Gelişmiş Avrupa ülkelerinde, Japonya'da ve Kuzey Amerika'da göç olayı yoktur. En önemlisi, göç olayının doğurduğu çarpık kentleşmeye gelişmiş ülkelerde rastlanmaz. Çünkü altyapı yatırımları ve gelir dağılımı ülkenin her köşesine üniform olarak yayılmıştır.

Gecekondular, ülke gerçeği olan göç olgusunun bir sonucudur. Gecekonduları önleyebilmek için öncelikle göçü önlemek gerekmektedir. Göçü yasaklamak ve durdurmak mümkün olmadığı için,göçün kaynağında tedbirler almak gereklidir.

Alibeyköy'ün nüfusu 1927 yılında Büyük Mübadele'den dolayı gelenler ile birlikte 500 kişiyi bulmuştu. 1935 yılında ise, nüfusun 701 kişi olduğu tespit edilmiştir. 1940'ta 856 kişi olan nüfus, 1945 yılında Alibeyköy nüfusu 900 kişi olmuştur. Bu tarihten sonra Alibeyköy, hızlı bir muhacir akımına uğramış ve 1950

yılında nüfus 2.150 kişiye ulaşmıştır. 1955 yılında nüfus 12.819 iken, 1960'ta 13.500 kişidir. 1970 yılında 22.072 kişi olan nüfus, 1990'da 97.233 kişiye ve 2000'de 136.172 kişiye ulaşmıştır.

Alibeyköy'de yaşanan sel baskınına neden olan illegal kentleşme süreci, farklı faktörlerin etkisiyle başlamakta ve devam etmektedir. Bunlar:

Kişilere psikolojik açıdan rahatlama getiren 18 defa çıkarılan “İmar Afları”

Çıkarılan mevzuatların yeterince denetlenememesi.

Mevzuatlardaki boşluklar ve kamu kuruluşları arasındaki yetki karmaşası.

Özellikle bu bölgelerde yapılan çalışmaların sadece dere ıslahıyla sınırlı kalması çözümlerin kısa vadeli oluşu.

Alibeyköy Deresi yatağında illegal yerleşme içinde olan halkın başka yerlere, planları yapılarak naklinin sağlanamaması.

İstanbul'da kentleşmenin temel handikaplarından biri, kentin kuzeye doğru büyümesidir. Ve bu büyüme, yaşam kaynaklarımızı giderek artan bir hız ve acımasızlıkla tahrip ederek, devam etmektedir.

.Alibeyköy'de yaşanan illegal kentleşmenin hiç olmazsa kentin yaşam kaynaklarından mümkün olduğunda uzak tutulması gerekirken ve bu olanaklıyken, bunun tam tersi bir yaklaşım benimsenmiştir.

3.1. İMAR AFLARI VE KAÇAK YERLEŞMELER

Kente karşı işlenen suçun en güçlü yasal dayanaklarını oluşturan ve 1950'lerin başından itibaren süregelen, imar aflarının yarısı 1930'dan sonra çıkmıştır. Bu gelişmeler ise, İstanbul'da yaşanan sağlıklı ve kontrolsüz kentsel gelişmenin baş sorumlusudur (Şanlısoy 2002).

İstanbul'un içme suyu havzalarındaki kaçak yerleşmelerin merkezi yönetimlerce yasallaştırılması girişimlerinin ilk adımı, havzaların orta ve uzak mesafeli koruma alanlarının da 2981 sayılı İmar Affı Yasası kapsamına sokulması ile atılmıştır. 2981 sayılı yasa, havzalardaki kaçak yapılaşmayı affetmekle kalmamış; boş alanların da "ıslah imar planları" ile imara açılmasına imkan tanımış, böylece bu alanlarda küçük parsellerde 4 kata kadar yapılaşma, havzalardaki yasal mevzuata aykırı olarak sağlanmıştır. 2981 sayılı yasa ile sadece 10.11.1985 tarihinden önce yapılmış olan kaçak yapılar affedilmiştir. Bu tarihten sonra yapılan kaçak yapılar ve yerleşmeler ise, bu illegal yerleşmelerin belediyenin ilan etmesi ile bir anlamda yasallaştırılmıştır. İçme suyu havzalarında "bağımsız belde belediyeleri" diye de adlandırılan ve hemen hepsi kaçak gelişen bu yerleşmeler, 1985 sonrasında ortaya çıkmıştır. İlegal kentleşme süreci, özellikle 1990'dan sonra daha da artmıştır (Tablo-8). Hukukun üzerine basa basa yükselen kaçak kentlerin belediyeye ilan edilmeleri, yürürlükteki hukukun yok sayılması ile eşanlıdır (Uysal, 1995).

İmar Affı Yasasının getirdiği ıslah imar planları ile 4 kata kadar yapılaşma izni verilmesi, imar affı yasasındaki "Su havzalarında ıslah imar planı yapılamaz" şeklindeki açık yasağa rağmen, içme suyu havzalarında da ıslah imar planları ile hektarlarca boş alanın konuta açılması, yönetmelik, yasa, planlama, plan, denetimin işlerliğini, plan hükümlerine inanç ve saygının yitirildiğini gösteren durumlardır (Aysu, 1985).

Sık sık tekrarlanan tapu dağıtma törenleri, gecekonduyu teşvik edici bir etki yapmaktadır. Gecekonduya etkin alternatif çözümlerin getirilememesinin en

önemli nedenlerinden bir tanesi, sorunun yalnızca bir konut sorunu olarak tanımlanması, esnek işgücü boyutu ile bağlantısının göz ardı edilmesidir. Günümüzde artık kırdan göç edenlerin “başkasının arazisi üzerine izinsiz yaptıkları” konutlar yerine, mevcut gecekonduların apartmana dönüşerek, kırdan gelen yığınları barındırması söz konusudur. İslah imar planları ve mevzi imar planları ile yasal çerçevesi giydirilen gecekonduların gelişmesi sıkışık, sağlıklı, uyumsuz, esnek olmayan kalıcı dokular yaratarak, kentler ve özellikle de havzalar için çözümü zor sorunlar ortaya koymaktadır (Aksoylu, 1998).

	1984-1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	TOP.
Ömerli		15	60	17	20	50	78	115	355
Darlık					12	6			18
Elmalı			28				9	1	38
Alibey			9	24		1	59	29	122
B.Çekmece		34	17	19	11		27	32	140
Terkos			17	10	10	7	1	40	85
Sazlıdere				33	12	2	50	37	134
TOPLAM	23	49	131	103	65	66	224	254	892

Tablo-8: Havzalarda İSKİ Tarafından Yıkılan Kaçak Yapıların Yıllara Göre Dağılımı (İSKİ Havza Korum Müdürlüğü verilerinden yararlanılmıştır A.Şanlısoy 2002)

3.2. ALİBEYKÖY DERESİNDE GÖRÜLEN SEL BASKINLARININ ÖNLENMESİ İÇİN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ VE İSKİ'NİN GERÇEKLEŞTİRDİĞİ KÜÇÜKKÖY VE ALİBEYKÖY ISLAH PROJELERİ

Yapılacak dere ıslahı ve atık su kolektör inşaatının bitmesi zaman alacağından, öncelikle yeni bir sel felaketinin yaşanmaması için, galerinin temizlenmesi ve hafriyat dökümünün engellenmesi, ayrıca atık su güzergahının da incelenerek kırık bacaların tamiri yapılmıştır.

Kısa vadeli çalışmalarda, öncelikle her şiddetli yağışta sel felaketinin yaşanmaması için minimum maliyeti dere ıslah çalışması olan 8,50 m genişliğinde, 3,50 m yüksekliğinde dikdörtgen kesitli projenin, maksimum 20 m'lik kamulaştırma bandı ile dere ıslah çalışmasının bitirilmesi ve şiddetli yağmurlarda sokaklarda oluşan suların, yağmur sistemi ile toplanması, alçak kotlardaki yapıların su baskınları ile karşı karşıya kalma riski ortadan kaldırılmıştır.

“Avrupa Yakası 1. Kısım Atıksu Kanalı, Yağmursuyu Kanalı ve Dere Islahı İnşaat (1. Kısım)” işi kapsamında, İSKİ tarafından (10,20x3,00) m ebatlarında, 254 m açık trapez kesit, 746 m (3x5,00x3,50) m ebatlarında, kapalı kutu kesit şeklinde dere ıslahı tamamlanmıştır.

“Avrupa Yakası 9. Kısım Atıksu Kanalı, Yağmursuyu Kanalı ve Dere Islahı İnşaat (2. Kısım)” işi kapsamında, İSKİ tarafından 872 m (3x5,00x3,50) m ebatlarında kapalı kutu kesit yapılarak, toplamda Küçükköy deresi'nin 1872 msinin dere ıslahı tamamlanmıştır. Yine bu güzergahın devamında 2. Kısım iş kapsamında (5,00x3,00) m ebatlarında 175 m açık trapez kesit, daha önceden yapılmış olan trapez kesitin 1 kilometresinin harçlı taş perdesi yapılmıştır.

Projenin bitirilmesiyle, yaklaşık 18 m genişliğinde asfalt yola ve bu yolun iki yanında yaklaşık 6 m genişliğinde yaya kaldırımına sahip olmuş olan, ihtiyaca cevap verecek çeşitli istinat duvarları, kullanışlı merdivenler ve yaya-yol aydınlatma direklerinin dikilmesiyle de güzel bir görünüme kavuşmuş olup

Küçükköy Deresinin “Avrupa yakası (1. Kısım) Atıksu Kanalı, Yağmursuyu Kanalı ve Dere Islahı İnşaatı (2.Kısım)” çeşitli saha düzenleme işleri devam etmekte olup, bu işlerinde bitirilmesiyle bir nebze olsun sel baskınları önlenebilecektir (Fotoğraf 11-12-13-14-15-16).

Gerçekleştirilen ıslah projesi neticesinde geçen sene 17 Ağustos 2004’te m² 35 kg yağış düştüğü, bunun sel baskını ve afete dönüştüğü çok büyük maddi kayıplar meydana gelmişti. Küçükköy Deresi Islah Projesi sayesinde, 31 Ekim 2005’te aynı bölgede m² 140 kg yağmur düşmüş, yani 17 Ağustos 2004’te sel baskınına neden olan yağmur miktarının 4 katı yağmur yağmasına rağmen, en ufak bir sel baskınına rastlanmamıştır (İstanbul Büyükşehir Belediyesi Bilgi Edinme).

Yapılan bu ıslah çalışmaları kısa vadede çözümler yaratacaktır. Fakat Alibeyköy gibi dere yatakları çevresine kurulmuş olan semtlerde uzun vadeli çözümlerle başarıya ulaşılabilecektir. Bu çözüm yollarının başında derenin ıslah edilmesi de gelmekle birlikte dere yatakları çevresinde yapılan yerleşimlerin durdurulması ve burada ikamet edenlerin başka bölgelere kaydırılması gerekmektedir.

FOTOĞRAF 11:

FOTOĞRAF 12:

FOTOĞRAF 13:

FOTOĞRAF 14:

Fotoğraf 11-12-13-14 Küçükköy- Alibeyköy ıslah çalışmaları

FOTOĞRAF 15:

FOTOĞRAF 16:

Fotoğraf 11-12-13-14 Küçükköy- Alibeyköy ıslah çalışmaları

SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkiye gibi ekonomik gelişme faaliyetlerinin hızlı bir şekilde geliştiği ülkelerde, sanayileşmenin ve sektör çeşitliliğinin beraberinde getirdiği kentleşmeler, akarsu havzalarının muhtelif kesimlerindeki insan faaliyetlerinin çeşitliliğini ve yoğunluğunu da büyük ölçüde artırmaktadır. Bu durum ise havzanın hidrolojik dengesini bozmakta ve sonuçta can ve mal kaybına neden olan sel baskınlarına ve taşkınlara neden olmaktadır.

Aşırı yöresel yağışların yaşandığı dönemlerde Alibeyköy Deresinde yaşanan sel baskınları dere yatağına yapılan yerleşim yerlerinde alt yapı tesislerine ve canlılara zarar vermek suretiyle etki bölgesinin normal sosyo ekonomik faaliyetlerini kesintiye uğratmıştır.

Alibeyköy Deresinde görülen sel baskını tamamen insan aktivitelerinin sonucu meydana gelmektedir. Sel riski olan sahada önceden tedbir alınmaksızın süregelen kontrolsüz kentleşme faaliyetleri yaşanan sel baskınının en önemli nedenidir.

Alibeyköy ve benzeri bölgeler, şehircilik açısından çok kötü durumdadır. Gelişi güzel dere yatağına ve çevresine yapılmış alt yapısız ve her katta farklı malzeme kullanılmış ev ve işyerlerinden oluşmuş bir görüntü arz etmektedir. Bunun neticesinde hızla artan nüfus ve nüfusun plansız olarak çevreye verdiği zararlar neticesinde zaten dar olan dere yatakları tıkanarak üzerine yapılan tonozları da kırarak sel baskınına dönüşmüş ve bunun neticesinde çeşitli maddi ve manevi zararlara yol açan afetler görülmüştür.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve İSKİ'nin gerçekleştirdiği Küçükköy ve Alibeyköy Dereleri Islah Projesi neticelerini vermeye başlamıştır. Bu çalışmanın diğer ıslah çalışmalarına örnek teşkil etmesi gerekmektedir. 17 Ağustos 2004 tarihinde yaşanan sel baskınından sonra bölgede aynı şiddet ve daha şiddetli yağışların görülmesine rağmen alınan tedbirler sonucu sel baskını görülmemiştir.

Diğer yapılan ıslah çalışmalarında da bir müddet dere yatağında sel baskınlarına rastlanmamasına rağmen bu çalışmanın farkı dere yatağı çevresindeki çarpık yapılaşmanın yıkılarak konut finansman sistemi değiştirilip, düşük gelirli guruplara ucuz kredi imkanları sağlanarak planlı konutların yapıldığı yerlere nakledilmeye başlanmıştır. Tabi çalışmalar derenin ıslahı yönünden tamamlanmasına rağmen uzun vadede çözüme kavuşulabilmesi için şu önlemlerin gelecekte alınması zorunludur.

Türkiye fiziki koşulları nedeniyle doğal afetlerin çok görüldüğü bir ülkedir. Bu doğal afetlerin bir çeşidi de meteorolojik kökenli olanlarıdır. Türkiye’de yerleşim yerlerinin seçiminde ve şehir planlamasında meteorolojik şartlar da göz önüne alınmalıdır.

Ülkemizde son zamanlarda daha da sık görülen seller ile ilgili, gerek meteorolojik gerekse diğer çevresel unsurların gerektiği gibi kayıt altına alınması gerekmektedir.

Büyük kentlerin büyümesi ve gelişmesinin başlangıcında, zorlayıcı tedbirlerin alınması zorunludur. Bu tedbirler alınmazsa birden alt yapısız ve plansız şehirleşme süreci durdurulamaz.

Kentlere doğru var olan göç olgusu sadece o bölge ile sınırlandırılmayarak Türkiye genelinde ele alınması gerekmektedir. Günübirlik çözümler ilk başlarda işleri kolaylaştırırsa da uzun vadede çözümü zorlaştırır. Göç olgusunun önlenmesindeki en önemli faktör bölgeler arasındaki farklılıkların minimum seviyelere indirilmesidir.

Çarpık kentleşmelere maruz kalmış dere yatakları ve akarsu havzaları ile ilgili imar yasalarının yürütülmesinde görülen denetim eksiklikleri giderilmelidir. Bu denetim eksikliklerinden kaynaklanan boşluklar kaçak yapılaşma faaliyetlerini hızlandırmaktadır. Mevzuatlar ne kadar katı olursa olsun, tam anlamıyla bir denetim mekanizması oluşturulmadığı takdirde istenen sonuçlar elde edilemez.

Planlama, ekonomik boyut göz ardı edilmemesi gerekli bir olgudur. Plansız kentler, plansız ekonomilerin sonucudur. Özellikle dere yataklarına yapılan çarpık yapılarda ikamet eden insanlara düşük kredilerle, planlı yerlerde ikamet etme olanaklarını sağlayacak ekonomik düzenlemeler yapılmalıdır.

İmar planlarının yapımı ile ilgili tüm yasal kaynaklar gözden geçirilmeli ve çevreye duyarlı çevre planı yapılması için gerekli hükümler mevzuata konulmalıdır.

KAYNAKÇA

- AKSOYLU, S. (1998); “**Gündem 21 ve Sürdürülebilir Gelişme Bağlamında Kaçak Yapılaşma Alanlarında Gerçekleştirilebilecek Eylemler**”, Metropolitan Alanlar Planlama Sorunları I. Sempozyumu Bildiriler, YTÜ Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, İstanbul, 15 – 16 Ekim 1998.
- AKTAN, Ö. (1995); “**Bayındırlık ve İskan Bakanlığı – İstanbul XIV. Bölge Müdürlüğü, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Yayın Organı**”, Aylık Haber Bülteni.
- AYBAY, A. (1989); “**İSKİ Yönetmelikleri Hakkında Mütalaa**”.(Yayımlanmamıştır)
- AYSU, Ç. (1985); “**Çevre Sorunları**”, İstanbul.
- CEYLAN, Abdullah (2002); **Meteorolojik İç Karakterli Doğal Afetlerin Zamansal ve Bölgesel Dağılımı**.(Meteoroloji Genel Müdürlüğü, Ankara)
- CÜCENOĞLU, D. (2001); “**İçimizdeki Biz, Kalite Bilincinin Temeli**” Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- DİNÇEL, T. (1984); “**İstanbul’u Etkileyen Hava Kütleleri.**” (İstanbul Üniversitesi Doktora Tezi No:1553)
- DÜNDEN BUGÜNE İSTANBUL ANSİKLOPEDİSİ** (1993); Cilt:1 s:151, 203-204
İstanbul.
- ERAYDIN, A. (1993); “**Değişen Planlama Kuramları Çerçevesinde Ekolojik yaklaşım**” 17.Dünya Şehircilik Günü, Bursa 200

ERTEK, A. (1995); **Serinkent Seli (13 Temmuz 1995-Isparta)** Türkiye Coğrafya Dergisi Sayı:30, Syf.135-137-138, İstanbul.

EYÜP BELEDİYESİ (2006); **Alibeyköy Planlama Alanı Komisyon Raporu.**

GENEL NÜFUS SAYIMI (1980); T. C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, Yayın No: 954, Ankara.

GÖKSEL, Çiğdem (1996); “**Elmalı ve Alibey Su Havzalarında Uydu Görüntüleri Verileriyle İzlenmesi ve Bilgi Sistemleri Oluşturma Olanakları**”, Doktora Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü.

İSKİ (1995); **İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü İçme ve Kullanma Suyu Temin Edilen ve Edilecek Olan Yüzeysel Su Kaynaklarının Kirlenmeye Karşı Korunması Yönetmeliği.**

İSTANBUL BÜYÜK ŞEHİR BELEDİYESİ (1999); **Hava Fotoğraflarıyla İstanbul Şehir Rehberi.**

İSTANBUL İL KOORDİNASYON KURULU RAPORU (2002); **Küçük Deresi Islah ve Kolektör İnşaatı Çalışmaları, 2006.**

KARAASLAN, A. (1982) ; **Alibeyköy Deresinde Toprak Aşınımı.** Yüksek Lisans Tezi İstanbul Üniversitesi

KAVAK, O. (1990); **İkitelli-Mahmutbey-Alibeyköy Dolayının Jeolojisi.** Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

KÜÇÜKDAL, R. (1998) **Alibeyköy Deresindeki Sel ve Taşkınlar.** Yüksek Lisans Seminer Çalışması. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

ÖRMECİ, Ç. & GÖKSEL, Ç. (1997); **Uzaktan Algılama Teknolojisi ile Su**

- Havzalarında Arazi Kullanım Analizleri**, Su Kongresi ve sergisi 97,
İstanbul, 19-22 Haziran.
- SARBANOĞLU, H. (1990); “**Coğrafi Bilgi Sistemi Geliştirme ve Gerçekleştirme Yöntemi**”, Harita Dergisi, Sayı: 105.
- ŞANLISOY, Adem (2002); “**İstanbul’daki Su Toplama Havzalarında Yaşanan Sorunlar, Nedenleri ve Çözüm Önerileri**”, Yüksek Lisans Tezi, İTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- TUROĞLU, Hüseyin & ÖZDEMİR, Hasan (2005); **Bartın’da Sel ve Taşkımlar**. (İstanbul Üniversitesi Yayınları 2005)
- TÜRKİYE ULUSAL JEODEZİ VE JEOFİZİK BİRLİĞİ:**Ulusal Meteorolojik-hidrolojik Afetler programı** –Taslak 4 (2003 Ankara)
- UYSAL, Y. (1995); “**İçme suyu Havzalarında Plan, Politika ve Hukuk**”, İstanbul Su Kongresi ve Sergisi, Bildiriler, İstanbul 21 – 25 Haziran 1995.
- UYSAL, Y. (1997); **İçme suyu Havzalarında Yeni Gelişmeler**”, Su Kongresi Sergisi’97, İstanbul, 19 – 22 Haziran 1997.
- YALÇINLAR, İ. (1976); **Türkiye Jeomorfolojisine Giriş**. İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları No:37, İstanbul.
- YAMANLAR, O. (1957) ; **Kağıthane ve Alibeyköy Dereleri’ nde Toprak Taşınmaları ve Haliç’in Dolmasını Önleyecek Teknik ve Kültürel Tedbirler Üzerinde araştırmalar**. İstanbul Üniversitesi Yayınları Sayı:725 Orman Fakültesi No:48
- YENAL, A. Tutku (2000); “**Ayamama Deresi’nin Zemin İncelenmesi, Kirlenmesi ve Yönetim Sorunları**”, Yüksek Lisans Tezi.İstanbul Teknik Üniversitesi

İNTERNET

<http://www.mekor.gov.tr>

<http://www.sayisalgrafik.com.tr>

<http://www.eyupbelediyesi.com.tr>

<http://www.iskiistanbul.org/site>

<http://www.iski.gov.tr>

<http://divit.library.itu.edu.tr>

<http://webarsiv.hurriyet.com.tr>

<http://www.alibeykoyrehberi.com.tr>